

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LOKALHISTORISK FORENING, BISPEBJERG

HISTORISK NOTAT NR. 13 OM

Udgået fra Landsarkivet
for Sjællands Bibliotek

ERINDRINGSSAMTALER FRA UTTERSLEV

UDARBEJDET FOR LOKALHISTORISK FORENING, BISPEBJERG

VED
SVEND OLSEN & NIELS NIELSEN,
2000

LOKALHISTORISK FORENING, BISPEBJERGs område dækker Utterslev, Nordvestkvarteret med Pipfuglekvarteret, Bispebjergkvarteret og Emdrup.

Foreningens Hjemsted er: Kvartercentret Nordvest, Dorteavej 61, 2400 København NV.

Telefon: 28 14 02 68, fax: 38 14 02 62, Giro: 1-683-5080

Internet: Se Kvartercenteret Nordvests hjemmeside: www.kvartercentret.nv.kk.dk –

E-mail: kvartercentret@faf.kk.dk

Medlemskab

koster 75 kr./året for enkelt medlemmer og

100 kr/året for foreninger, institutioner og virksomheder.

Der er foreningens formål at klarlægge bydelen Bispebjergs identitet og historiske baggrund og udbrede kendskabet hertil.

Dette gøres ved udgivelser, afholdelse af foredrag, udlån af plancheudstillinger, gennemførelse af byvandring o. lign. i de enkelte kvarterer i bydelen. Endvidere kan vi også komme ud og holde foredrag i foreninger, institutioner og virksomheder.

LOKALHISTORISK FORENING, BISPEBJERG har tillige et lokalhistorisk Arkiv, som kan ses ved henvendelse til Kvartercentrets Bibliotek, som har åbent:
mandag-torsdag kl.: 10-16, fredag kl. 10-14.

I rækken af Historiske Notater er følgende blevet udarbejdet:

© forfatterne og Lokalthistorisk Forening, Bispebjerg

NR. 1A: HVAD ER BYDELEN BISPEBJERG? –Marts 1999.

NR. 2A: SOKKELUND HERRED m.m. – Januar 1999.

NR. 3-4: ÅER, RENDER OG SØER, VANDFORSYNING OG LOSSEPLADSER, -
November 1998.

NR. 5A: BISPEBJERG HOSPITAL – HOSPITALSVÆSENETS OPRINDELSE OG
UDVIKLING - Februar 1999.

NR. 6A: GRUNDTVIGSKIRKENES OPRINDELSE – November 1998.

NR. 7: MØNTENS HISTORIE –
FRA KOMMUNAL EJENDOM TIL ANDELSBOLIGFORENING - November 1998.

NR. 8: UTTERSLEV – FRA LANDSBY TIL ÅNDEHUL I STORBYEN – Maj 1999.

NR. 9: KLOKKERGAARDEN 1939-1999.
EN FSB-AFDELING OG DENS HAVEANLÆGS HISTORIE – 1999.

NR. 10: FRA UTTERSLEV MARK TIL NORDVESTKVARTERET – Marts 2000

NR. 11: BYGNINGER I DET OPRINDELIGE NORDVESTKVARTER –
EN HISTORISK BYGNINGSREGISTRANT – Maj 2000 (undervejs)

NR. 12: FRA BISKOP ABSALON TIL INDLEMMELSEN I KØBENHAVNS KOMMUNE
I 1901, - BRØNSHØJS SOGNS 5 LANDSBYER GENNEM 1000 år. – Maj 2000 -
(undervejs)

Indledning.

I dette notat har vi samlet et referat af vore samtaler med 3 ældre mennesker, som har levet en væsentlig del af deres liv i området omkring Utterslev Torv. De interviewede er alle kvinder. Den ældste af dem er født i 1907. De fortæller her om deres hjem i Utterslev. Vi hører også om forældre og andre slægtninge. Den udbredte tradition med at unge piger kom "i huset" - altså ud at tjene - giver også et indblik i hvordan andre hjem i området fungerede.

De tre erindringssamtaler - giver tilsammen en bred øjenvidneskildring på godt og ondt af livet omkring Utterslev Torv i perioden mellem de to verdenskrige. Netop det, at samtalerne præsenteres samlet, gør at man får et indblik i forskelligheden af de holdninger man havde.

Kan man nu stole på "øjenvidner"? Farver og bearbejder de ikke deres beretninger og har tidens tand ikke udraderet mange - måske ubehagelige enkeltheder? Jo sikkert. Det afgørende er imidlertid, at der her er tale om førstehåndsberetninger, som ellers ville kunne være gået tabt. Troværdigheden af vore øjenvidner bestyrkes desuden af, at deres udsagn på en række punkter passer fint sammen. Desuden kan en række konkrete oplysninger bekræftes fra andre kilder. Selvfølgelig kan der være ting, man ikke taler om. Man vil jo heller ikke støde nogen.

Vore referater er holdt så tæt som muligt til øjenvidnernes talesprog, idet der er tale om afskrift efter båndoptagelser. Referenterne har altså søgt at være objektive og lade øjenvidnernes sprogform og ordvalg komme frem. Selvom talesproget er nudansk, så fornemmer man alligevel nogen fortid og lokalkolorit i fremstillingen

Med disse nødvendige forbehold lader vi øjenvidnerne tale for sig selv. Det gør de så godt, at Utterslev Torv bliver levende for os. Vi ser de stråtekte huse, gadekæret, butikkerne og kroen. Vi oplever glimt af hverdag og fest og så oplever vi, at nogle mennesker, som boede her og som allerede var glemte af de fleste, får liv endnu engang. Det sidste er det allervigtigste, for kilderne til viden om jævne menneskers liv, er meget sparsomme.

De 3 interviewede er::

Oda fra "Svenskehuset",

Oda Olsen som bor i en etageejendom på Skoleholdervej og endelig

Hedvig Stampe Nielsen, som er født i et hus kaldet "Rækken", som lå ud til Utterslev Gadekærs østside.

Redaktionelt har vi tilføjet nogle bemærkninger om de lokaliteter, der bliver talt om og som i visse tilfælde ikke eksisterer mere. De er også vist på et på et historisk kort fra 1934. Man kan i øvrigt også slå op i vores "*Historisk Notat nr. 8: Utterslev*" og der finde de samme lokaliteter omtalt.

Når vi begynder med interviewet med Oda fra Svenskehuset, skyldes det, at dette hus nedbrændte i begyndelsen af 1990'erne og at dette gav så voldsomme reaktioner i området, at grundejeren AAB, og kommunen i 1994 valgte at lade huset genopføre.

Redaktionen har bestået af de to interviewere, Svend Olsen og Niels Nielsen, samt Christian Kirkeby. Sidstnævnte har forstået billedsiden og tilrettelæggelsen.

Svend Olsen

Niels Nielsen

Christian Kirkeby.

Oda fra Svenskehuset fortæller

til Svend Olsen.

Denne Oda er kusine til Oda Olsen, som fortæller efterfølgende.

Jeg er født i det vi kalder "Svenskehuset" 1), og jeg er født i 1920. Mine forældre de flyttede ind i Svenskehuset i 1915, de lejede det og gav 20 kroner om måneden. Vi lejede tror jeg nok, for det var kommunen, der havde det. Pladsen i huset var lille, men vi havde have jorden helt op til Præstevangen. Før Gartneriet kom til at tage det, og vi havde stor have foran og bagved. Vi havde en meget meget stor have med bar syrentræer hele vejen ned igennem. I huset havde vi hverken vand, lys eller gas. Vandet måtte min mor hente ovre i gartneriet med to spande, en i hver hånd. Der var stengulv i køkkenet, og så var der sådan en stor indbygget gryde, hvor vi kunne vaske tøj. Det var sjældent, at min mor gjorde det, selv om vi var fem børn og to voksne. Engang havde vi min tante og onkel og deres fire børn boende hos os, fordi deres hus brændte. Men hvor vi har ligget, det aner jeg ikke. Det kan jeg slet ikke huske nu.

Min far var murerarbejdsmand, og til sidst kom han over i gartneriet og arbejde hos Karsekongen, Christensen. Min storebror, han lavede karsekasser og arbejdede også derovre. Min lillebror kom også derover og arbejde i gartneriet efterhånden. Det var ikke uden grund, at han hed Karsekongen. Det var derovre hos ham, vi hentede vores vand. Her kom til sidst en lille

vandpumpe udenfor, senere fik vi lagt vand ind i huset. Det kunne vi kun bruge om sommeren, for om vinteren frøs vandet til is. Så skulle min mor stadigvæk gå derover og hente vand. Når vi alle samme skulle vaskes, så foregik det i en balje. Tænk, hvor meget vand hun skulle hente og koge, over de primusapparater vi havde. Det der var det lille værelse, der boede jeg inde i. Men nogle gange havde vi en logerende hos os. Det var min kusine, Odas søster der boede hos os, og så lå vi sammen derinde i det lille værelse. Min mor og far havde to senge, min storebror han lå inde i stuen. Vi lå imellem min mor og far. Min ene søster, hun lå i sådan en harmonikaseng. Vi havde kakkelovn til at brænde og koks. Det var et lille hus, ja det var det. Men vi havde altid en god varme. Der var ikke så meget, der skulle varmes op. Vi var nogle helt røde i hovedet af varmen. Der var jo ikke så meget der skulle varmes op, men køkkenet var det værste.

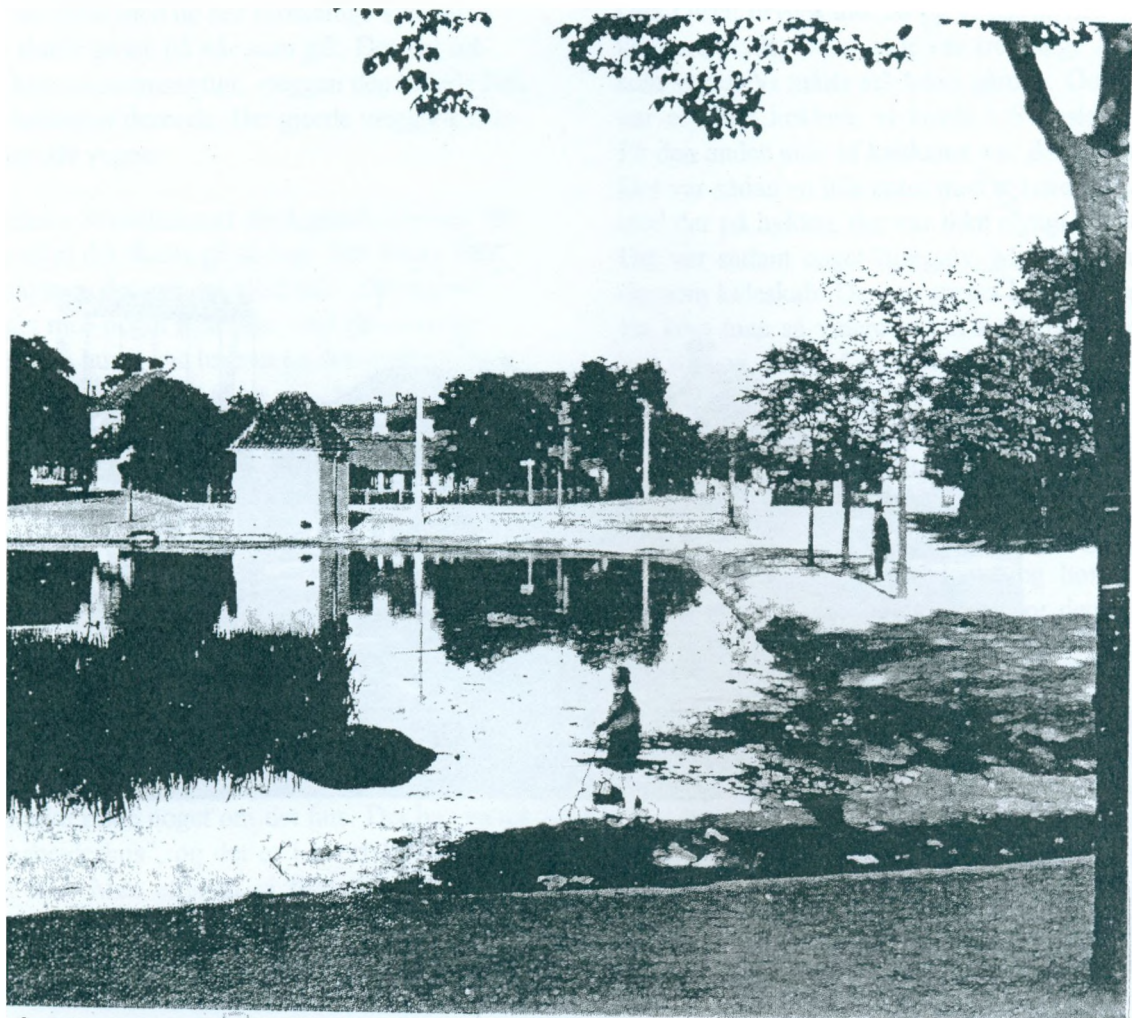
Tusindkunstneren overtog noget herovre. Deres hus der oppe ved smøgen ved siden af det andet, der ligger derovre. Ja, det foto er garanteret et af min bedstefar, der går der op ad den smøgen der. Der var jo ikke rigtige veje dengang. Den indgang, der bagved, det var vores hovedindgang.

Note om "Svenskehuset"

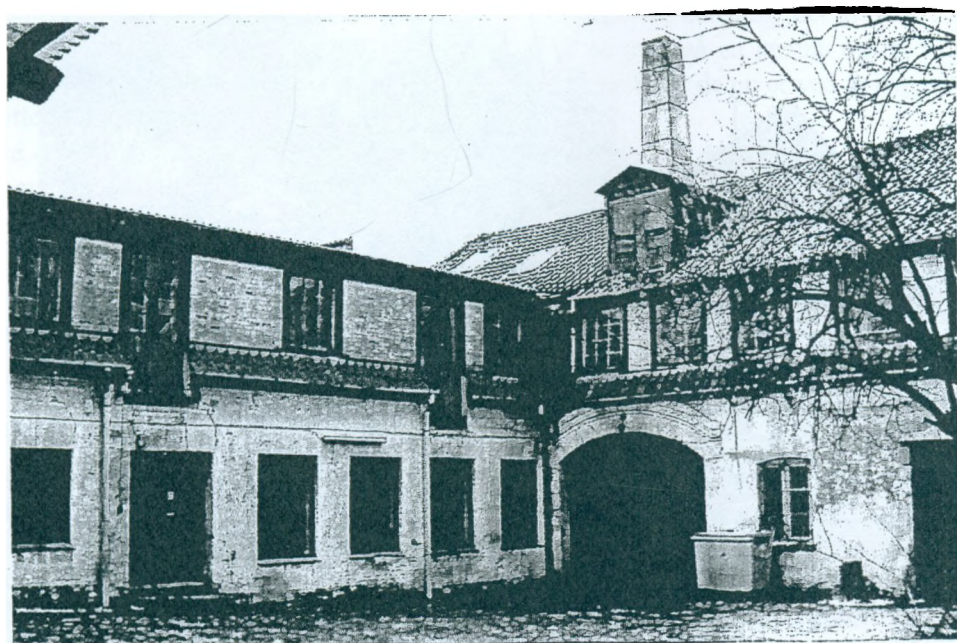
Svenskehuset var oprindeligt et gammelt hus, som lå ud til Horsebakken tæt ved Utterslev Torv. Huset brændte i begyndelsen af 1990'erne, hvilket gav anledning til stor opstandelse og krav om genopførelse af huset. Fortalere for genopførelsen var bl. a. Brønshøj Museum og foreningen til Hovedstadens Forskønnelse. Huset blev derefter rekonstrueret og indpasset i AAB's byggeri vest for Utterslev Torv, der blev færdigt i 1995. Svenskehuset fungerer i dag som afdelingens administrationsbygning.

I kvarteret forlød det tidligere, at Svenskehuset var bygget af tømmer fra Svenskelejren Carlstad, fra svenskekrigen i 1658-60. Undersøgelser i forbindelse med branden har ikke kunnet bekræfte dette. Byggestilen og forskellige undersøgelser af byggemåden tyder på, at huset er væsentlig yngre. Men et par hundrede år er da også en anseelig alder.

Den lokale holdning, bidrog i øvrigt også til, at AAB's byggeri af afdeling 76 på grunden vest for Utterslev Torv blev et tæt, lavt byggeri og ikke som ellers ønsket et 3 etagebyggeri. Røret omkring Svenskehuset er nærmere beskrevet i vores "Historiske Notat nr. 8: Utterslev. Interviewet med Oda giver et indblik i hvordan man levede i dette gamle hus i mellemkrigsårene.

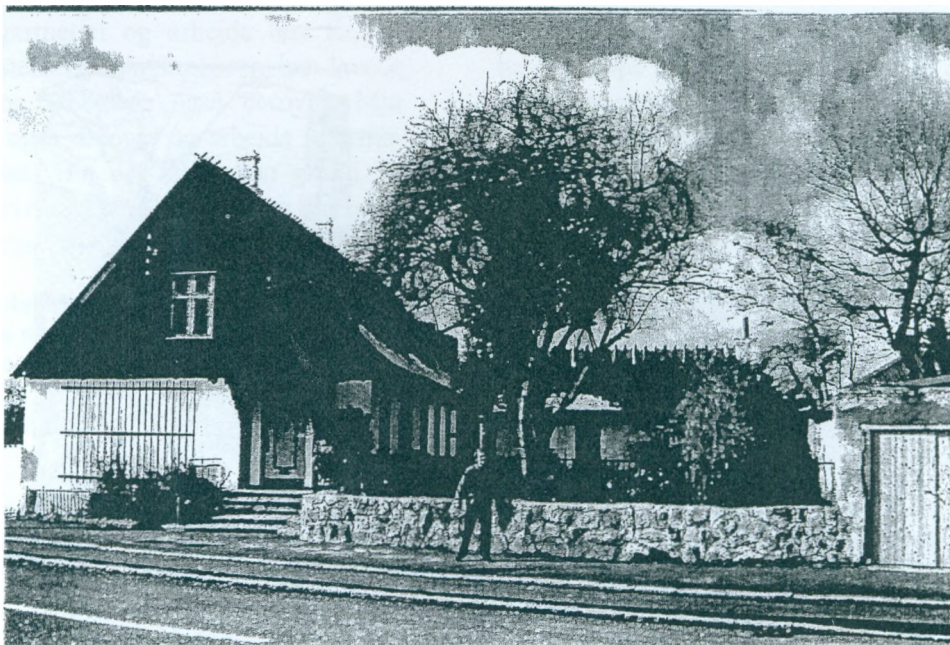
Gadekæret i 1920'e.

Gården Lindhøj, gårdpladsen

Svenskehuset i dag

Gården Stormly

Vi skulle igennem sådan en smal sti op til huset. Der var fyldt med de her forskellige sten, som man skulle passe på når man gik. Det var næsten helt museumsagtigt, væggen den bulede lidt ud i køkkenet dernede. Det gjorde væggene forresten alle vegne.

Nu bliver Svenskehuset altså genskabt, men det er synd at det skulle gå sådant. Det bliver ikke det samme, det gør det altså ikke. Der bliver bygget med noget gasbeton. Det bliver heller ikke, som huset var bagom på den anden side. Det var det kun bygget op af halmstrå, der var kommet mørtel i, eller hvad det var noget der kommet i. På den ene side af huset var der mursten. Huset er gammelt, men Københavns Bymuseum siger, at det har ikke noget med svenskekri-gen at gøre. Der var vist tang der var blandet i leret. Det er

karakteristisk for noget gammelt byggeri. Ja! det lignede halmstrå eller sådant noget, men det har nu nok været tang. Inde på Rådhuset kan man ikke finde noget om det hus. Det har været et "arbejderhus", og det er i hvert fald et gammelt hus. Men efter at vi flyttede derfra, blev det jo moderniseret med nyt stråtag og malet. Det sorte fik det med tjære og kalken blev for-nyet.

Det var altså pænt, da vi boede deroppe. Vi kunne nå loftet hjemme hos os selv, vi havde flotte gardiner i huset. Men hende der boede der til sidst. Det var ikke det samme, som da vi boede dernede. Der boede en mand og hans niece, han flyttede ind efter at vi flyttede derfra. Folk gik altid den vej ind til os, men der var også en indgang på den anden side hustet. Der havde vi vores koks liggende, der var sådan en dør kun med en krog på. Fra sovekammeret havde vi en dør ud til koksene, i det koksrum med krogen på. Inden vi kom ind til det der, hvor vi havde koksene, var der et lille værelse. Det lå sådan lidt for sig selv, og min mor havde en logerende, det var en skomager boende her. Hun har også haft sin bror boende. Der var bare plads til os alle sammen. Nogle af vi børn har ligget mellem min mor og far. Jeg aner ikke, hvem der boede der før os. Jeg blev døbt derne-de, og vi er allesammen født dernede, vi var fem børn i alt der. Min mor havde fået seks, men den ene døde. Vi boede syv mennesker i det

Svenskehus her.

Oda Olsen bryder ind: Ja og vi havde heller ikke mere plads. Deres stue var tre gange så stor som vores. Vi måtte stå ude i gården. Oda: Det var et langt køkken, vi havde i Svenskehuset. På den anden side af køkkenet var der indgang. Der var sådan en lille entre med et bord. Skoene stod der på hylden, der var ikke rigtigt trægulv. Det var sådant noget flisegulv. Min mor havde det som køleskab. Der var meget koldt her, derfra kom man så videre ind til køkkenet. Derfra var der en dør ind til soveværelset, men den blændede vi af, fordi vi skulle have et skab stående foran. Der skulle jo være skab til vores tøj. Der var kun lige plads til sengene, der var ikke meget plads at rutte med. Mor fik seks børn med jordemoderhjælp. Hun fødte i sengene og vi børn stod jo ude i køkkenet og hørte hun skreg og hylede. Jeg aner ikke, hvor den jordemoder boede.

Jeg har oplevet det gode gamle Utterslev, og jeg har oplevet mange gode ting oppe ved Gadekæret. Engang faldt vi ned i det samme hul i isen. Du, Oda, faldt ned i hullet to gange, da du var omkring fem år. Du var hjemme og få tørt tøj på, og så kom du tilbage til os igen, hvor du så faldt ned i det samme hul. Ungen var jo ved at drukne. Hun gik og stak hul i isen og så faldt hun ned og lå og skreg dernede. Vi har haft mange gode minder deroppe, det har vi altså. Vi sad og snakkede om det i går, Oda og jeg. Om alt, hvad vi har oplevet deroppe. Vi kom hinanden ved dengang, det gjorde vi nemlig. Jeg havde jo også en kusine og en veninde, der boede der, hvor de nu er ved at bygge.

Nede ad den smøge helt nede lå der også et stråtekt hus. Der solgte de koks, der var også mange børn i det hus. De havde ikke mere plads, end vi havde. En syv otte børn var der i det hus. De havde et værelse mere end vi havde. *(Her tales om bebyggelsen ud til Utterslevvej over for gadekæret, hvor der var en eller to smøger ind til baghusbebyggelsen 2). Det meste var nedrevet inden AAB byggede deres byggeri, red.).* Vi solgte kul og koks (siger Oda Olsen). Det gjorde stenhuggeren også, det var min veninde far. Vi kaldte dem stenhuggerne, hun hed Susi kan jeg huske. Susi var forlovet med Tage, men så døde de begge to, hun døde før Tage. De var lidt mærkelige begge to. Så blev huset jo kaldt op efter ham.

Det der med Louise's vandhul, nede i Brønshøjparken 3). Det der stod om i Uge-avisen forleden dag. De ville vide om der var nogen, der viste noget om den ulykke dengang. Der lå et Ismejeri derovre, der gik vi ned og kunne købe is for ti eller femten ører. Der var også et ishus nede ved Kirkemosen, hvor man opbevarede den frosne is fra Kirkemosen til isskabe. Der lå også vaskeriet der hed Absalon i forbindelse med Brønshøjparken, det ned-brændte.

Der hvor Efterslægtsselskabets Skole ligger nu, der lå Tarmrenseriet 4) dengang. Der havde Sussi far, stenhuggeren store marker med jordbær. Det var lige ved benkogeriet hun boede, der har jeg været inde og plukke jordbær. Vi fik fem ører for hvert pund vi plukkede, og det var mange penge dengang.

Benkogeriet 5) det lå der henne ved Tomsgårdsvej, hvor min mor flyttede hen. Puh! hvor det stank (floraen) når det løb ned ad gaden.

Oda Olsen Skoleholdervej fortæller om 1920'ernes og 30'ernes Utterslev Sammen med kusinerne Evelyn og Oda.

I samtale med Svend Olsen.

Smøgen hvor barndomshjemmet lå.

Dette foto er oppe fra smøgen, jeg har vist et billede til her derfra. Dette er fra min mors og fars sølvbryllup. Alle vi mennesker på nær to eller tre, har vi boet i dette hus der. Vi har været ti børn hjemme på en gang i en toværelses lejlighed. Det der foto er taget i smøgen op til rønnen. Der lå et hus henne hvor nu det nye hus ligger, der hvor nu det Vaskeri ligger. Det her er taget oppe i gården, hvor min mor går og hænger tøj op, ved den gamle rønne. Det er min bedstefars hus det lå derovre på Granlien. Ved i hvor dette er taget? Dette af min bedstefar, med min far, onkel Holger og onkel Ejnar, og min tante Agnes. Dem der ved jeg ikke rigtigt hvem er, det er nogen der arbejdede hernede. Ved du hvor dette foto er taget? Der hvor det hus ligger nede ved Frede-rikssundsvej, du ved godt at ved Sokkelundsvej ligger der en bygning. Så kommer Møntmestervej og nede på Frederikssundsvej, der lå det hus dernede. der lå også en

Kom der et regnskyld var det helt tosset. ("*Benkogeriet*" *hed Blåkilde A/S og lå Dortheavej, hvor nu Stadsingeniørens Pladsarbejdssekretariatet ligger lige over for Kvatercentret Nordvest og op mod Tomsgårdsvej, Birke-dommervej & Smedetofte. Virksomheden var en plage for kvarteret på grund af lugten, red.*). Ham der havde tarmrenseriet til sidst hed Skov. Derovre bagved lå der de røde barakker. Der hvor kommunens ejendomme nu ligger. Mejeriejer Arntsen, der havde mejeriet Granly 6). Han tog sit eget liv, da han lukkede op for bilen og fik det der udstødningsgas. Han gjorde det lige pludselig. De havde forretning og mejeriet, her gik vi op og hentede mælk i vore blå mælkespande. Der afleverede vi (Oda Olsen) kapslerne til margarine dengang. Jeg kan huske, når vi skulle have smør. Det var sådan en lille klat, et kvart pund smør. Dengang stod de der og daskede med deres smørspade på smørret, og så blev det pakket ind.

gård imellem og så lå der et hus til. Derefter var der en sti, og så lå der tre huse til deroppe. Det var der A. Trasborg (*bedstefaderen, red.*) havde sit snedkeri, og det flyttede han så herop i det hus der. Her står han oppe i gården. Her er nok et foto, det er Evelyn og det er Edel. Det er min bedstefar og det er min bedstemor. Sådan så hun ud dengang. Her står jeg, syv år gammel har jeg været dengang. Det der er min bror Ejler, her er min bror Villy, min fætter Ernst, min søster Rita og min fætter Helge. Dette foto er bare alle os søskende - vi var ti stykker i alt. Ja, vi blev til sidst tolv i alt - Jo, vi var seks piger og seks drenge. Vi har været hjemme på en gang i den to værelse lejlighed plus mine forældre.

(Den omtalte smøge 7) eksisterer ikke mere, men ses på de viste kort, og var beliggende mellem Hjortholms Alle og Rådvalsvej. Den forsvandt med dertil hørende huse i 1950'erne,

da Utterslev Torv 30 - hjørneejendommen til Rådvalsvej med Mamma Mia - blev bygget i 1956. Beskrivelsen af Sokkelundsvejen som sidevej gælder nok ikke Møntmestervej, men Rentemestervej. De omtalte huse på Sokkelundsvej eksisterer ikke mere, da de blev nedrevet, da ældreboligerne Utterslevgård blev bygget i 1938, red.)

Mange minder

Vi havde ikke nogen bestemt sengeplads. Den der kom først hjem, fik den bedste plads, vi lå også ude i gangen. Vi havde en entre, hvor der kunne stå to køjesenge, en på hver sin side. Det var sådant lige man kunne snige sig frem og op i de her køjesenge. Inde i stuen havde vi fået lavet en halvanden spænds sofa. Det var halvanden spænds, fordi mor fødte altid hjemme, og så skulle hun jo ind på den sofa når hun skulle føde. Derefter så lå vi piger der igen her. Vi lå to piger derinde, mor og far de lå inde i soveværelset. Vi havde så også ekstra senge inde i soveværelset. Der kunne ligge to drenge på hver side og så lå der også en hos mor og far.

Sådant forgik det og så sker der det, at efterhånden som vi bliver lidt ældre, så skulle vi pakke nogle magarinefarver. Min far havde kun en halv hånd og en halv tommelfinger. Når vi kom fra skole, så lå der på bordet fire portioner, for vi var fire piger og mor hun hjalp til ind imellem. Det fik vi tre kroner for om dagen for at pakke, jeg ved ikke om der var tre eller fem tusinde. Tre tusinde til hverdag tror jeg, og så en fem tusinde på lør- og søndage. Kapslerne hentede vi nede på Frederikssundsvej, hvor de lavede de der kapsler. Det endte med at de skulle farves på fabrikken, da har jeg nok været elleve år. Vi var jo glade, for at vi ikke skulle ud at arbejde.

En dag sagde mor til os: Jo, nu skal I få en ny plads, så kom vi så i huset alle sammen. Min ældste søster, hun hjalp min mor hjemme. Jeg kom ned hos Grønlund. Der i det hus, som du ser her, var jeg husassistent. Det fik jeg femten kroner om måneden for. Da jeg så blev konfirmeret, jeg kom ud af skolen i januar og blev så konfirmeret den fjortende maj. Jeg skulle nu til at tjene til mit eget tøj. Der var ikke noget, der hed hjælp dengang.

Jeg kom over til Rosenbergs og være ovre i

Stormly 8). Efter at jeg var konfirmeret gik der et stykke tid, så flyttede vi over på Utterslev Torv i det gamle Sokkelundlille Hus 9), der ligger derovre endnu ved Gadekæret. Da var fru Thrane holdt op, de nye var jo revisorer både mand og kone. De skulle så have det der som indleveringssted for Post, det var altså ikke et rigtigt Posthus. Hver morgen kom posten og hentede brevene, og det var tidligt om morgenen. Der var ikke noget med at vente. Vi skulle ud og tømme postkassen og lukke den til igen, så når posten kom var den lige parat, så han kunne hente den og køre igen. De var revisorer, og jeg skulle køre i byen for dem, jeg hentede bøger rundt omkring hos købmænd og de små butikker. De førte så deres regnskab for to kroner om ugen. Jeg skulle også passe deres børn, der var tre børn, søde børn den gang, og fruhen hun var en sød frue. Hun lærte mig mange, mange ting. Vi vaskede, og jeg skulle selv vaskes. Vi vaskede fra klokken syv om morgenen til seks om aftenen. Der var ikke noget med at gøre rent den dag, for da vaskede man.

Bardomshjemmet

I mit barndomshjem 7) med de mange børn, havde vi to stuer og et lille bitte køkken. Der kunne kun være en derinde, og der var kun et enkelt bord. Der kunne stå to gasapparater. Når vi gik i seng om aftenen, så var der ikke noget med at smide tøjet hist og her. Nej tak, vi fik hver en komodeskuffe. Der havde vi også vores skole bøger og vores undertøj. Når vi gik i seng så skulle vores træko og sutter ud og stå på sin plads ude i gangen. Der stod træskoene på den ene side og sutskoene på den anden side. Det var sådan nogle, der blev lavet med bildæk gummi nedenunder. Det var en mand hernede på en af de små sideveje, som fremstillede sutskoene på Provstevej eller Rente-mestervej. Når så vi gik i seng om aftenen, skulle far ind, og se hvordan vores tøj lå. Det skulle ligge sådan, at mit var der og hans der og så videre. Der var ikke noget med bare at smide det ned, vi skulle allesammen lægge tøjet pænt på plads igen. Vi skulle have orden i vores personlige sager.

Med skolesagerne hjalp vi hinanden. Når vi kom hjem fra skole og sagde; jeg har altså ikke tid til at skal passe børn. Jeg skal altså også lave mine skole lektier, så sagde min far: "Nej, det lærer du i skolen, det får lærerinden sin betaling for og det skal du lære derhenne". Der

var heller ikke noget med at jeg måtte slå drenene (mine søskende). De der skal slås skal jeg nok selv slå; sagde min far altid. Jeg tror nu heller ikke, vi havde nogen vrøvl med vores brødre. De havde heller ikke tid til at slås, for de arbejdede jo. De var skiftevis nede hos bageren og skovle koks på fyret, og de havde mange andre små jobs. De gik også i byen, det fik de to kroner for om ugen. De fik ikke lov at bruge pengene til hvad som helst. De kom hjem og lagde pengene. Hvis de ville spare op til en ting, de ønskede sig. Det fik de så lov til. Når vi så spiste, kunne vi altid regne med at der manglede en af os. Vi havde heller ikke tolv stole. Kun de, der kom først, var sik-ker på at få en stol. Vi var nu meget durk-drevne, vi kunne godt finde på, at finde et bræt og lægge det mellem to stole, så vi kunne sidde tre og spise.

Vores bedstefar

Min bedstefar August Trasborg stammede fra Jylland. Han var ud af en adelig slægt, for jeg har sådant et bevis et eller andet sted. Jeg ved ikke lige hvor jeg har det, men det kan jeg da prøve at finde frem til dig. Min bror har fået skrevet det af, hvor vi stammer fra. A. Trasborg skal være født i Mikkell Bryggers Gade inde ved Strøget. Han var altså i det her snedkeri og træskæreri, hvor han arbejdede for en, der hed Buggar Nielsen eller Nissen. Det var et, hvad skal man sige en slags grossistfirma. En overgang havde han 30 mennesker ansat på værkstedet, da han boede nede på Frederikssundsvej.

Min onkel, altså min mors broder, han arbejdede for ham. Han fik penge hver uge, men nogle gange faldt han i "vandet", så skulle han have mere end øl. Da øl'erne, da de så kom til at koste 27 ører stykket, så skulle han ikke have nogen øl mere. Det er ligesom med smørret, hvis det steg 2 ører. Vi har altid fået fedt og smør hjemme, aldrig margarine på maden, for det holdt min far meget på, at vi ikke fik. Vi handlede med grøntsager, og vi havde jo kul og koks dernede på Utterslev Torv. Vi fik altid meget god mad, og min mor var god til at lave mad.

Hver gang der var havefester i "Fælleseje", og rundt omkring gik vi derned og dansede. Vi skulle altid være rene, vi havde jo vores kitler på til hverdag. Vi havde altid pæne kjoler på til om søndagen. Vores mor hun gik gerne med

derned, for hun skulle se, hvem vi dansede med. Hvis min far var med dernede og han så en, der havde runde ben og upudsede sko eller livrem på. Så sagde far; ham danser du ikke med, for hans livrem den ødelægger din kjole på maven. Når han er skiden udvendigt, så er han også skiden indvendigt. Vi piger, vi deltes altid en sodavand. Vi skiftedes til at drikke, for vi havde jo ikke så mange penge. Baltegnene kostede 50 øre, det var mange penge. Først kostede de 45 ører, og så steg de til 50 øre. Vi dansede på en estrade, som blev lavet i have-foreningerne. Der var bal en gang om søndagen og så næste dag var der andendags bal, det var så til gengæld gratis. Der lå haveforeninger rundt omkring os, bl.a. oppe ved Brønshøj Apotek 10) lå der en. Der var også en lige her, og så var der haveforeningen Bakkehøj 11) den lå ovre på Bellahøj. *(Det er der hvor punkthusene er i dag, red.)*. Der var vi også tit oppe og danse. Vi dansede også oppe på Brønshøj Kro. Der var dansant fra kl. 14 til 16, men kun hver anden søndag. Det foregik i krohaven og det var gratis. Det var kun hver anden søndag vi gik derop, for vi arbejdede jo i huset og havde kun fri hver anden søndag. På den måde kunne så vi komme ud at danse lidt. Jeg var til mit første bal inde på Jagtvejen, så fik jeg syet denne kjole der. (fotoet forevist)

Thranes hus

Jeg har kendt fru Thrane nede fra Sokkelundlillehuset ved gadekæret, men ikke andet end kun flygtigt. Jeg mener at de sagde; at ham Thrane havde været oberst eller sådan noget, han var død dengang, vi kom der. De var ret velhavende og de havde en datter, der boede hjemme, og de havde en lille pige på alder med mig. Hende arvede jeg al mit nye tøj af.

På skråningen ved siden af Thranes hus, der boede de gamle kattedamer. Lige på den trekant, der lå huset for enden. Her boede de gamle damer, jeg kan ikke huske hvor mange, der boede her, to boede der i hvert fald. De havde en hel masse katte, men det hus blev revet ned dengang, da jeg kom til at tjene hos Rosenbergs. *(Her taler vi om et hus 12) på hjørnet af Rentemestervej og Sokkelundsvej, foran Sokkelundslille, så tiden er 1930'erne, red.)*

Huset Normanslyst 13) det lå oppe på toppen. *(Det er hjørnet af Nordstien og Sokkelundsvej,*

hvor "ældreboligerne Utterslevgård" er bygget , red.). Vi måtte ikke gå derop, men det gjorde vi alligevel. Det er hvor nu alle kommunens ejendomme ligger (*Det er der A/B Mønten blev bygget i 1934, red.*). Det var marker, og de kaldte dem for grosserens marker. Det var vist en grosserer Jensen, der ejede markerne. (*Grosseren var H. C. Jensen, som ejede "Utterslevgård" 25) og jorden omkring nuv. Rentemestervej, som indtil 1930 hed H.C.Jensens Vej, red.*). Der gik altid mange heste, og jeg var så angst for de heste. De løb altid løbsk, derfor jeg sneg mig altid ned ad Rentemestervej langs villaerne. Hvis det var, at en af hestene skulle løbe løbsk, så kunne jeg jo altid rende ind i en have. Jeg skulle ned med kapslerne, når de var pakket. Jeg skulle altid gå den ene vej, og så køre med Sporvognen hjem den anden vej. Der var ikke noget, der hed dobbelt billet dengang. En sporvognsbillet kostede vist 15 ører dengang.

Der var også fru Smidts "Rulle- og Grøntforretning". De boede oppe i Alléen og de havde indgang fra vores smøge, den smøge hvor vi boede op mod huset. Der havde de sådan en lille bitte have med et lille lysthus foran. Der sad fru Smidt altid ovre, når de havde lukket forretningen. Hun havde en datter der hed Ebba, og jeg tror hun lever endnu. Det kan jeg nok få besked på, for jeg kender nemlig en, der er i familie med hende.

Der var jo også et Tarmrenseri 4) her, og hvor det stank hernede dengang. Der kom en mand galt afsted en gang, som boede her i Utterslev. Han faldt ned i det kar med alt det kogte kød, og han døde altså af det. Det var temmelig stor arbejdsplads, der arbejdede nogle stykker derinde. Dem der boede dernede de havde tvillinger, deres børn var altid så elegante og fine i tøjet. Ham der havde tarmrenseriet han hed Skov. Det lå på toppen, og så kunne det overflødig fra fabrikken selv løbe ned ad bakken.

Om vinteren kælkede vi på bakken, helt nede fra forbi Granly (*som lå på hjørnet af Rådvalsvej og Horsebakken, nuv. Islamiske Kulturcenter 6)*) og ud over isen nogle gange. Der var jo nogle strenge vintre dengang. De unge mennesker, ja de var ikke så gamle, de har nok været en 10-12 år gamle. Drengene hamrede selv sådan nogen lange kælke, som vi kunne

sidde flere på sammen. Så sad vi bare med bagpå og så var der en der styrede kælken. Vi sad alle sammen med benene oppe for ikke at få ødelagt benene. Det var tider dengang.

Tusindkunstneren, Ny Jægerkro og skrædderen.

Carl Christian hed ham tusindkunstneren, der havde et Cykelværksted på Utterslev Torv. De var otte søskende i huset. De havde to sønner Krølle og Nuller. De var meget forkælede, de gik rundt og spillede på harmonika. Han var også selv lidt forkælet, han var lidt handicappet. Min bror Ejnar ved mere meget mere om det, for han er alligevel fem år ældre end mig. Det har meget at sige med fem år års forskel. Der var også en købmand Sørensen som boede der hende på hjørnet.

Gerda, hed Tusindkunstnerens datter, hun er død nu. Hun kunne også fortalt meget om sine brødre Krølle og Nuller, der rendte og spillede til havefesterne. Tusindkunstneren han spillede udenfor huset om sommeren, og hvor vi grinte, når han gjorde det. Det var bare fordi, vi syntes det var skægt, når han ikke havde fået stoppet skjorten ned bagi i sine bukser.

Der var også to brødre hernede der var smede. De havde smedjen i Utterslev den lukkede i 1925 (*Smedjen 14) lå nær det sted, hvor hellen med lysreguleringen på Utterslevvej-Horsebakken-Rådvalsvej nu ligger red.*), - den ene havde vist myrdet sin kone, i et lysthus ude i Søborg. De boede ved siden af det hus, der hedder Svenskehuset. Det var en frygteligt oplevelse, der var to børn i ægteskabet, det var et jalousidrama. Det var her min far han fik smedet dengang.

Det her er Utterslev gamle Kro også kaldet "Den ny Jægerkro" 15), hvor der var en have med gynger foran. Her var der varierte optræden om lørdagen. Dengang var der kun den smalle vej der førte derhen til. Der dansede vi piger efter musikken, vi løb og øvede os også i at danse dernede om aftenen. (*Ny Jægerkro lå mellem Sokkelundlille og Utterslev vej, og blev nedrevet i 1970'erne, red.*).

Der boede også en skræddermester Andersen 16) hernede, vi piger besøgte ham næsten hver dag, når der var frugt på træerne. For så fik vi

altid frugt af ham, og han sagde: "I må tage alt, hvad I kan få fat i af frugt". Vi gik med ham ned i hans kælder og så underholdt vi ham lidt. Han var alene, vi gik bare ind for at få frugt, og så snakkede vi med ham. Han var nok lidt ensom og lidt sær til tider. Han havde så mange pæne ting syntes vi, og vi kunne godt lide at komme der. Der var ingen af os, der blev rørt af ham. Han sad oppe på sit arbejdsbord ud mod Gadekæret, og her sad han og syede tøj. Der var ikke for rent deroppe hos ham. Det tænkte vi jo ikke så meget på dengang, vel? *(Det var "skrædderens hus", som lå mellem Ny Jæger Kro" og Sokkelundlille. Det blev også nedrevet i 1970'erne, red.).*

I kroen, der boede en der hed Kirsten Petersen. Hendes mor var død, så hendes far var alene med hende. Hun havde en tante, jeg tror det var fra Køge, hun kom. Hun kom ind og bestyrede huset, da hendes far døde. Han døde af en lungebetændelse, deroppe i lejligheden. Det kan jeg tydelig huske, og vi gik ned og kiggede til hende, da vi var børn. Hende kom jeg meget sammen med. Det gjorde vi for resten alle-sammen. Vi sad tit inde i lysthuset bagved, der fik vi en sodavand, som vi delte. Vi gik også over til bageren, det var ham Hjemmebageren. Hvad var det nu han hed? Han havde en søn, der var inden for Radio- eller TV branchen. Vi kom meget sammen ham og hans søster Kirsten, hun blev gift da hun blev voksen. Vi kom sammen et stykke tid derefter, men så blev hun skilt fra ham. Hun blev gift igen med en anden, og så ophørte vores venskab. Hun flyttede op i en villa i Brønshøj på en sidevej.

Dengang boede min svigerforældre oppe på Bakkehøj 11). Jeg kørte op og besøgte hende, og vi dansede der. Efter hendes far var død, kravlede vi helt ned under havemøblerne. Vi gik også over og købte cigaretter, de hed "Gypsi". Vi skulle jo prøve at ryge dengang, vi fik kun en cigaret, som vi skulle prøve at ryge på. Vi hostede meget, og så spyttede vi den ud. Bag- efter sad vi og fortalte spøgelseshistorier. Vi kan ikke have været ret gamle, men vi var skolepligtige. Du ved jo nok hvad sådan nogle piger også kan finde på?

Jeg kan huske Grønlunds Hus, for jeg har tjent hos dem. Der var til jeg skulle konfirmeres. Når jeg kom fra skole, gik jeg derned og gjorde rent.

Grønlund var inspektør i forsikringsselskabet Hafnia. Han havde nogle sønner og to piger, der boede hjemme. Den ene var i en bagerforretning, der lå lige overfor den gamle Nora Bio. Der var hun ansat som bagerjomfru. Jeg kan ikke huske, hvor den anden søster Ebba var ansat. Der var de tre drenge, den ene var styrmand, jeg kan ikke huske hvad den anden var. Den tredje han var møbelsnedker. Han har haft sin egen forretning nede i kælderen henne på Rådadvvej i det hus, hvor hun nu bor hende Herdorf. Der gik jeg ned og gjorde rent, når jeg kom fra skole. Om lørdagen fik det hele en omgang, og om søndagen så tog jeg vindueskarmene. Hun sagde, at hun var glad for, at jeg tog det af mig selv. Så sagde jeg: "Jo, det gør min mor også altid en gang om ugen."

Annemordet i Utterslev

Jeg kan også huske Anne mordet nede på Hjortholms Alle, det var en frygteligt oplevelse. Det var en mand ovre fra barakkerne 17) af. Tænk så sendte folk deres børn derover for at blive passet, når de gik i byen. De vidste jo ikke, det var ham, der var morderen, det var meget sørgeligt. *(De omtalte barakker var ikke de Røde barakker ved Skoleholdervej, som er fra 1946, men nogle hushvildebarakker på Utterslevvej, lige syd for Efterslægten, hvor der nu er høje etageejendomme, red.).*

"Slottet"

Huset som blev kaldt Slottet 18) kan jeg også godt huske *(Utterslev første etageejendom, som lå på Horsebakken, og som blev nedrevet i slutningen af 1940'erne)*. Der havde jeg en skolekæreste boende nede som hed Oscar. Han var nøjagtig fjorten måneder ældre, tror jeg nok, det var, han var ældre. Jeg gik i skole med hans søster. Hun døde af meningitis, da hun var en lille pige. En gang jeg skulle hjem fra skole, så ville han holde min taske. Det ville jeg ikke have. Ja, sådan begyndte det, - nå men vi pjattede bare sådan lidt ovre i gaden. Det var ikke sådant, at vi rendte sammen. Det var ikke sådan noget dengang i starten, det var først lidt senere det kom. Han kom ud at sejle, og han skrev til mig, men min far læste alle brevene. Da han havde læst det første brev, sagde han: Ham kan du godt skrive med, for han skriver pænt. Engang skrev han: I love You, men det kunne jeg sgu da ikke oversætte.

"Slottet" var et mærkeligt hus, når jeg skulle derop og besøge dem. Hans mor inviterede mig op at besøge dem, sammen med nogle andre. Det var ikke kun mig alene. Jeg kan huske, at vi var ved at falde ned af trappen. Trappetrinene var jo meget høje i huset. I det der mellemstykke, hvor der var hul i. De boede på 1. salen og Edels bedsteforældre de boede nede i stuen. Oscars far og mor var skilt, så hun gik på arbejde. Hun var forresten meget sød. Oscars søster er lige død for et par måneder siden. Hun boede lige heroppe. Hun må jo også have haft billeder dernede fra. Det var et mærkeligt hus, det der hed Slottet. Der var en længe til, der boede tækkemanden og alle de piger, de havde der hele vejen hen. Det var jo så forfaldent, er du sindsyg? Der boede nogen helt oppe på kvisten. De havde en pige, som jeg gik i skole med, men de boede der ikke ret længe. De havde ikke noget køkken, der var kun to værelser, og der stod de med sådan et primusapparat. Hvor de stod og lavede den varme mad. Der var kun plads til en seng, hvor de kunne sove i.

Tækkemanden Jens Sørensen han boede også dernede ved Slottet.

Fyrtårnet m. m.

Jeg har mange gange mødt ham skuespilleren fra "Fy og Bi" filmene Fyrtårnet. Han kom altid med en blomst, når han gik hjem til sin kone, han boede dengang på Horsebakken 60. Vi skiftedes til at hjælpe far med at passe vores forretning, når far var ude med koks. Det var sandelig ikke ret meget folk skulle have leveret. De skulle bare have kartofler, lidt æbler og lidt forskellige små ting. Min far han var flink til at give de fattige børn noget. Vi var selv fattige, så hvis der var noget frugt der var stødt, så blev det dårlige skåret fra. Vi kunne så få resten af det der var tilbage, og som var godt nok til os. Der boede nogle op i Alléen, der var jøder. De var saftsuse mig så nærige, at hvis de fik en rådden kartoffel, så kom de tilbage med den. Dengang kostede tre pund kartofler 5 ører.

Jeg har også gået i Søndagsskole, men ikke i huset Fælleseje. Det var ved en anden tro, det fortalte min kusine forleden dag. Det var en Søndagsskole vi var i, men det var et andet trossamfund. Vi kunne ikke feste dernede, og vi kunne ikke danse omkring juletræet. Det var bare nogle høvlede bænke vi sad på, når han

stod og talte til os. Vi var næsten dernede alle ungerne, der havde de også en lille negerdrengefigur, der bukkede, når vi puttede penge i hans pengebøsse.

Dengang var der en port for vores vaskekælder. Min veninde og jeg vi legede meget i den port. Her var der også svalereder oppe under taget. Min onkel, der boede dernede i huset Fælleseje, han havde tilladelse til at sejle nede i Utterslev mose. Han samlede mågeæg og sådant noget, dem kunne jeg ikke fordrage at spise. Han stegte franskrød med mågeæg på, jeg var ved at brække mig. Det er underligt, for jeg kan stadig se ham sejle endnu. Jeg har været med ude at sejle mellem sivene, det var meget interessant. Min kusine har også været med, vi fulgtes altid ad sammen.

Jeg husker også vognmand Jensen, der boede nede i Kavalerboligen nede ved Slottet. Der lå et hus i en lille gård før Slottet, og det har nok været vognmand Jensen. Der var altid et stort plankeværk for. Man kunne ikke se derind, de havde altid lukket døren.

I min barndom var der et rigtigt snedkeri i Lindhøj 19) og det var pænt og velholdt. Op ad stuehuset var der vindruer og bonderoser og sådant noget, det var vældig flot. Der var flere, der havde deres hestestald over hos ham. Min far havde også hest en overgang, i hestestalden derovre. Før vi kom op i den gamle rønne og boede, da havde han også haft en hestestald derovre. Vi var derovre om søndagen og strigle hesten, og alt det der. Der var flere end os, der kom derovre. Dette foto er ham, der har bygget de huse her. Han har bygget de fleste af husene ude i Hareskoven dengang, der blev lavet til til Hareskovby. Han har også bygget flere af husene i Brønshøj. På Ærtevej byggede han også en stor ejendom dengang.

Endnu en Søndagsskole

Oppe ved gadekæret ved siden af Lindhøj lå huset der hed Lindly 20). Der boede en Karen Signe Andersen, hun var enkefrue og boede oppe mod Hjortholms Alle ved Gadekæret. Der var i et pænt hus med kakler i køkkenet. Vi så aldrig meget til dem der henne.

Pølse Nielsen kan jeg også huske, vi kaldte ham for Pølse Jesus. Han havde altid en lille pige

hos sig, han holdt også en Søndagsskole. Jeg er kommet der ti gange, for vi fik en krone, hvis man kom ti søndage i træk uden at forsømme. Du kan tro, der var ingen der forsømte. Han havde dog en god forstand, han havde også sin egen lille slikbutik. Når vi så fik pengene, så købte vi slik for dem hos ham. Det smagte nogle gange grimt, for der blev jo ikke solgt så meget af det, han lavede også selv noget af sit slik. Det kunne jeg ikke lide. Han havde nogle glas til at opbevare slikket i, for noget af det der var fugtigt. Der lå en forretning inde i gården i det baghuset over ved Gadekæret, hvor Grete Sørensen havde sin forretning. Der boede ham "Søndags-skole-manden" inde. Der var ikke engang rigtigt gulv derinde hos ham. Han havde ingen kone, men han havde altid en pige hos sig, han var altid sød ved os, der var ikke noget med, at han rørte ved os. Det var heller ikke, fordi han prædikede så meget for os. Vi skulle bare sidde stil-le, når han prædikede for os ham "Pølse-Jesus".

Horsebakken 8

Kirsten, der boede hende i Jægerkroen kom jeg lidt sammen. Da boede jeg på Horsebakken i nr. 8, - 27) Vi fødte næsten samtidigt dengang, og vi skulle nu ud og spadserere med vores børn. Jeg kunne ikke sådant bare gå som hende, for jeg fik lov at blive i huset, efter at jeg var gift. Fruen sagde til mig: Oda, hvis du vil blive hos os, så kan i bo gratis oppe på 1. sal. Det gjorde vi så, der boede vi oppe i næsten to år. Fruen hun forlangte meget af mig, og jeg blev jo syg, jeg kunne ikke klare det med to huse. Først skulle jeg passe mit eget hjem og så deres hjem. Jeg skulle så op og lave mad bagefter til os selv. Det var ikke sådan at vi kunne spise nede hos dem. Jeg skulle lave mad til dem klokken 12, manden var direktør for Tømrersvendenes A/S, 25) og formand for Hustømrernes Fagforening og medlem af Københavns Borgerrepræsentation. Fru Christiansen, havde en særlig opgave i gamle dage, når folk ingen penge havde og de blev skilt. Kunne den skilte kone få penge, gik hun så ud og undersøgte om manden boede, der alligevel, for så fik de jo ingen penge. Jeg tror nok hun har været skrap til det. Det var altså, før jeg kom der, men det fortalte hun selv til mig.

Der var en murermester, som boede henne ad vejen. Hans datter havde været gift, og de skulle undersøge, om hun kom sammen med manden.

Det var her, hvor vi boede, de kom for at undersøge om hun var her endnu. Vi havde det godt nok hos dem, men der skulle jo pudses vinduer og bages og brases, også om søndagen. Hun tålte ikke, at jeg havde fem minutters frihed. Jeg kan huske, at de skulle rejse til Middelfart, for der ligger noget, hvor de der inde fra Borgerrepræsentationen kunne komme på ferie og på kursus. Da de skulle rejste, gav han mig ti kroner, men det måtte hun jo ikke se. Så sagde hun: Hvad var det du fik af ham? Jeg svarede som sandt var, at jeg havde fået ti kroner. De ti kroner tog hun fra mig igen. Sådan var det bare, men hendes søn kom og hentede af hendes penge. Hun fik selv en pension, for hun havde været ansat ved kom-munen. Den kom sønnen og hentede af hver uge. Han drak jo, han havde kone og børn, og hans kone var telefonistinde.

Slagteren på Torvet

Slagter Peter Olsen forretning lå på Utterslev Torv, han boede privat i Hjortholms Alle 16. Han havde engang haft forretning på Amagerbrogade. De var vist begge to Bornholmere, men han tog sit eget liv medens de boede her. Min søster Edels mands far og Arne og Evelyn, de overtog derefter Slagterforretningen. Evelyn havde altid været flittig, men Edel var ikke sød ved Evelyn. Hun havde selv haft to børn, som hun mistede ved sygdommen tuberkulose. Jeg kan godt huske ham der slagter Peter Olsen, han var så flink. I det hus de kalder Tages Hus 21), der lå også en stenhugger der boede neder under slagteren. Slagteren lavede en god fars, tre pund fars for en krone. Han havde altid dejligt og flot kød, og han var en dygtig slagter. Der var også en anden slagter hernede, men han var sådan lidt af en fupmager, det var en viktualieforretning. Der lå også engang en Cykelforretning her. Der har også ligget en manufakturforretning, dem, der havde den, var meget søde. En anden butik der lå hernede den hed "Duo", det var bagerforretning og hjemmebageri ud i et. Sammen med Jørgen Andersens datter var jeg den første, der handlede i forretningen den dag de åbnede. Vi skulle dele den lagkage, vi fik nemlig en hel lagkage nede fra Winther. Dengang rendte drengene jo i byen for Bageren. Mandag morgen, så kom de med de her gamle sure flødekager til os børn. Men vi børn spiste dem skam.

Karsekongen og andre personer.

Karsekongen gav 1 3/4 øre pr. bakke, altså kun en og trekvart øre pr. bakke, som min bror lavede til ham. En dag gik min bror så ind til ham og ville have lønforhøjelse. Karsekongen sagde til min bror Ejnar, de kaldte ham for Sjapper; "Nej du kan ikke få lønforhøjelse, men jeg kan godt låne dig nogle penge". Nej tak, sagde min bror, for hvis jeg skal låne, skal jeg jo betale tilbage igen, og så kan jeg slet ikke klare mig. (*Karsekongens gartneri med drivhus, 22*), *lå ved Horsebakken, hvor AAB's tætte lave byggeri nu ligger, red.*). Han havde også haft arbejde og gået i byen med mælk. De skiftedes allesammen efter alder, Willy, Ejnar, Carl og Bent til at køre med mælk, for mælkemændene fra Mejeriet Enigheden ved Lygten. Mælkeskenskene ville skam gerne have mine brødre, de var jo vant til at bestille noget, og de kom altid op til tiden. Det var bare ud af vagten dengang, ikke noget med at blive hjemme hvis man havde ondt i halsen

Karsekongen han var en hård og bestemt mand. De fik ikke ret meget Chapper og Ernst og dem, der arbejdede for ham. Karsen kostede 10 ører i forretningen og Sjapper fik kun 1 1/4 øre for at banke en kasse med bund og det hele sammen af lister. Jeg har selv været på en fa-brik, hvor jeg lavede dannebrogssflag, jeg fik en øre for at lave et flag. Vi lagde dem op i en sådan en stabel. Vi brugte en kanyle, som vi skar spidsen af og kom malingen op i. Så dryppede vi malingen ned på alle de her flag.

Kaj Trasborgs bror, Svend, han sejlede engang i en kajak over gadekæret. Han var lidt mærkelig ham Kaj Trasborg. Der kom også en, vi kaldte Christiansens Karl ovre fra den gamle længe. De var venner, og de skulle altid se vilde film, og så drømte de om det om natten.

Vi soppede i Gadekæret om sommeren, og vi soppede også nede i Utterslev mose, og vi badede også dernede. Hvor Horsebakken går over mosen, var der vand på hver sin side. Der var en træbro dengang der, - her badede vi nede både piger og drenge, under træbroen, (*Gangbro, red.*). Drengene, de turde også rigtig svømme. Der var gode tider dengang. Vi gik også på æblerov, selv om det var strengt forbudt, og min far var meget vred, når vi havde gjort det. Jeg kan huske hende inde i bagerforretningen, hun sagde, hvis i skaffer os nogle æbler, så får i

nogle småkager.

Vi piger i Utterslev, vi holdt jo sammen, og vi nipsede, og vi spillede kugler, og vi sprang i tov. Vi fik ikke lov at gå andre steder hen. Der skulle være kontrol med børnene hernede. Min far sagde altid: Jeg håber, at i opfører jer ordentligt. Vi kan ikke have, at nogle skal kunne pege finger af jeres far og mor, når de går ned ad gaden. Det kunne vi i hvert fald ikke tænke os at nogen skulle gøre. Vi skulle nok passe på og være på den rigtige side, og vi holdt meget sammen. Vi gik altid til fester sammen alle pigerne, vi var en vis klynge, der holdt sammen. Der var nogle, der ikke var så gamle som mig. De måtte ikke danse, jeg fik nu altid lov at danse. Det var nogle, der havde fået Posthuset derhenne ved Ny Kro, 23). (*Huset hvor Ny Kro ligger er bygget i slutningen af 1939*). Jeg kom en dag ind i forretningen og så siger hun: "Er det ikke Oda?" Jeg svarer: "Jo!" Så siger hun: "Kender du ikke mig?" "Nej! det gør jeg ikke". "Jo! det var mig, der altid stod og så på, at du dansede med min mand". Jeg ser hendes mand og ham kendte jeg jo godt nok. "Jo!" siger hun: "jeg var altså så jaloux, fordi du dansede med min mand. Jeg var jo nogle år yngre end dig og måtte ikke danse dengang. Du var jo fyldt fjorten år, og vi kaldte dig for ballets dronning". Det havde jeg aldrig vidst. Jeg var altid først ude på dansegulvet. Ikke fordi jeg var nogen skønhed. Jeg var bare eftertragtet. Det har jeg været hele mit liv af mine arbejdskammerater, og nu har jeg kun to tilbage, der endda er yngre end mig. Dem savner man, når man skal ud til fester i fagforeningen. Jeg har også mødt mange fra før i tiden, men de er også væk. De er vist døde alle sammen, jeg har haft læst i avisen for at søge efter dem.

Utterslev Gadekær

Transformatoren lå der ved Gadekæret, da jeg var barn. Derinde bagved boede min svoger og hans forældre og hans søskende. Der lå også engang Utterslev Skole her på hjørnet, senere flyttede viceinspektør Nyholm fra Brønshøj Skole ind her. (*"Rækken", som Hedvig Stampe Nielsen fortæller om i det efterfølgende interview lå på selve hjørnet ud mod Torvet og skolen lå bagved. Rækken brændte ifølge Hedvig Stampe Nielsen i 1939. Skolen blev nedrevet ca. 1960, da det jødiske plejehjem blev bygget, 24*), *red.*). Der har ligget flere gartnerier

her henne ad vejen og ved siden af skolen lå gartner Frandsen. Min svogers søster er gift med Frandsen, og han var glarmester. Hun eller hendes søster, de syede tøj til min datter, de yndigste små frakker, fløjlskjoler og alt muligt, min datter er nu tres år. Som tiden dog er gået og de mange minder fra dengang kommer igen.

Georgs far var gartner på kirkegården, og det blev Georg også. Derovre boede en, der hed Grete, og der boede også en der hed Hans. Hernede ligger Sokkelundsvej, og herovre i det hus. Der ved hulvejen, der boede min kusine, og de kendte en der hed Marie. Min tante. hun kendte Marie og passede hendes børn, for Marie gik på arbejde.

Jeg tror ikke din bedstefars hus er med her, Evelyn? Det foto det ligger længere tilbage i tiden. Der boede også en urmager hernede, dem kan jeg huske for de havde en lille pige, der døde af den Spanske syge. Hun var den-gang på alder med mig.

Heroppe spillede vi håndbold, men der kom sådant et lille plankeværk op. Ellers sad vi og dyppede tærne nede ved gadekæret. På den vej der, kørte de med hestevogn den vej over. Min far trak sin hestevogn ad den vej derned. Så var de fri for at vaske dyrene og vognene, og hesten fik så også et bad. Vi kørte dengang oppe fra skråningen ned over isen, når den kunne bære.

Mange oplevelser

Vi piger spillede også lang -, rundbold og drenge spillede klink og sylt og land. Det var lige udenfor Jægerkroen derovre. I det gamle hus derovre, boede skomager Ravn. Det var i et lille bitte hus. Han flyttede så derover og fik sit kælder værksted dernede. De er døde for kun et par år siden, de blev begge over 90 år de to.

Fru Frandsen, det er Georgs søster, der kom jeg ovre og fik syet mit tøj hos dem til Henny. Hun var telefondame oppe på Bella-telefoncentralen. Det har været hendes søster, der har syet, for hun var gift med der var invalid der havde fået Scelerose. Manden var glarmester og min svoger, han er blevet udlært hos ham. De ville have at det skulle være mig og Georg der skulle komme sammen, men det var slet ikke noget for mig. Vi måtte aldrig være ude efter klokken 22. Vi

var gamle, før vi måtte være ude efter kl. 22. Jeg tror jeg var 16 år før jeg kom ind til byen. Ved det træ er der, der fik jeg mit første kys, det skulle de aldrig have fældet. Vi havde jo ikke sådant penge til at komme i biografen for. Det skillingede de sammen til, sådant at jeg også kunne komme med. Min mor hun sagde; hvis du skynder dig at vaske op, så får du 35 ører til biografen. Når jeg så havde vasket op, fik jeg ikke de 35 ører. Hun havde nemlig ikke nogle penge, så stod jeg der uden penge. Derfor var det så, at de splejsede sammen dem, der tjente penge. De gav en fem øre hver den dag. Det var oppe i den gamle Brønshøj Biograf oppe ved Højenhal. Ikke den helt gamle Biograf på Frederikssundsvej 150 ved slagteren og Brønshøj Torv.

Biografen ved Højenhal den lå lige ved siden af nogle kolonihaver, men nu er der kommet de der Bellahøjhøjhuse. Jeg kan huske, vi stod sådan i en klynge og så var der en der hed Oscar, der sagde: Nu skal jeg vise, hvordan man kysser. Så sagde han: Jeg kysser deres hånd madame, og så gik han hen og kyssede mig. Jeg blev så flov, at jeg ikke gik på gaden længe efter. De andre drillede mig jo og grinte af mig.

At være "ude at tjene".

Du kan tro, min far han sagde altid: "Der er ingen fruer, der er tjent med en pige, der render ude om natten". Det er bare med at være hjemme til kl. 22 dengang. Jeg kan også fortælle dig en ting til, min mor var jo næsten altid gravid, næsten hvert andet år. Mange gange så var det far, der skulle kigge efter og lære os, hvordan man skulle holde på en ske. Hvordan man skulle dække et bord, du kan tro han kunne lære os mange ting, for han kom nemlig fra et propper hjem. Min bedstemors hjem, det var rent hun kunne finde alting. Hun boede på den gård, du kan se der på fotoet.

Evelyn indskyder: Der synes jeg, at Oda og jeg har noget tilfælles. Måske mere dengang da vi var yngre, end som i dag. Jeg har nogle ungdomsbilleder, nogle gange træffer det sommetider, at jeg er i tvivl om, det er Oda eller mig. Det var da meget sjovt dengang. Vi kom hinanden ved, jeg husker en der sagde: Oda, der er fest i aften. Jeg kunne ikke komme før end kl. 20. Jeg var nemlig på arbejde og fik først fri klokken otte. Jo, jeg stod med frakken på og var

parat til at gå. Du kan tro, den var ikke fem minutter efter, men det var fem minutter før otte, at kaffen blev sat ind til fruen. Jeg kunne så nå at komme ned. Evelyn indskyder: På dette foto synes jeg, at Oda har forandret sig meget. Jeg kan huske da jeg var 16 år, og skulle til mit første bal inde i byen. Der var sådan nogle frynser på min kjole. Ja, jeg kan huske Oda alt hendes tøj. Hun var mit forbillede, fordi hun var det ældre? Jeg skulle jo også gerne være ligeså flot. Oda svarer: Ja! Jeg har altid været glad for pænt tøj. Min far han skulle altid kigge på når vi gik i byen. Han var sådan, at hvis jeg fik en ny kjole skulle han også se den. Hvis jeg var ude at købe en kjole om lørdagen, så sagde han: Lad den bare hænge, den behøver ikke at blive rakkert af lige med det samme. Du har nok en anden kjole. Jeg havde købt den kjole, fordi jeg skulle til bal, og jeg ville have den på til ballet. Så sagde min mor til min far: Du er også så gammeldags, lad hende nu få lov at få den kjole på og så færdig. Så fik jeg lov til at gå med den alligevel. Han sagde; jeg skulle passe på den nye kjole. Der var ikke noget at sige til det. Det var sådant hele vejen, han passede på os.

Renlighed

Min far han skulle altid kigge drengene på halsen, at de ikke havde præstekraver. Altså om de var renvaskede på halsen. Ved du hvordan vi blev vasket? Det skal jeg lige fortælle dig. Vi havde jo hver sin dreng, for vi var jo fire piger, vi havde hver sin dreng og vi skulle vaske i den her balje. Vi havde en kakkelovn, og der blev sat en stikedel ind i den forneden og en kedel oppe for oven. Vi tog så den store balje ind på gulvet, og så kom den første dreng ind og blev vasket med sæbe. Bagefter blev han skyllet med en kedel vand over. Derefter skummede vi skidt af og så kom den næste op og så kom vi mere vand i. Når de var blevet vasket, så blev de også klippet. De var klippet kort håret for ikke at få lus dengang. De var allesammen kar-seklippet dengang, sådant foregik det. Vi piger havde hver sine strømper og skulle stoppe dem. Jeg havde også min bror Villy, og han slog altid nogle store huller. Så jeg skælde jeg ham altid ud. Evelyn indskyder: Oda er så dygtig, så dygtig hun kunne bare det hele. Oda svarer: Når sokkerne var blevet for forstoppet, blev sålen klippet af, og mor hun strikkede altid det der inde ved tæerne, så strikkede vi andre ved siden. Vi strikkede også bluser og kjoler. Mor satte et

mærke for hvor langt vi skulle strikke, før vi måtte gå ned og lege om søndagen. Vi var så durkdrevne om vinteren, når denne her vand kedel på kakkelovnen den stod og dampede, så gik vi hen og trak i strikketøjet så det blev længere. Det gjorde vi altså dengang - ja, vi lærte jo meget, jeg var nemlig ikke tungnem. Jeg skulle nok hurtigt finde ud af, hvordan de andre bar sig ad?

De svinede sådant til. Nej, hvor de svinede til med skidt, og nogle gange så snød vi, mor gik ud i køkkenet. Så tog vi nogle af de kapsler, der ikke var pakket og kom dem i kakkelovnen, og så sagde det pivvvv. Når jeg så kom ned, for det var mig, der skulle gå ned med dem. En gik om eftermiddagen, fordi vi skulle gå ned med kaffe om formiddagen og eftermiddagen. Vi lidt større børn kunne gøre mere gavn, end bare rende i byen. Nogle gange sagde de så til mig, når jeg kom ned med kapslerne. Jeg synes, at den er lidt let i dag. Han kunne godt mærke, at de manglede nogle kapsler.

Bispebjerg Skole

Jeg har gået på Bispebjerg Skole, vi havde nogle søde skolelærerinder og søde skolelærere. Jeg har gået hos forfatteren Martin A. Hansen, han var dengang skolelærer dernede. Han har haft malet et billede af Slottet i Utterslev, men jeg ved bare ikke, hvor vi kan få fat i billedet. Han har en søn boende nede i Lejre. Han boede selv ovre i Skolevangen dengang.

Ham den lærer - nu kan jeg ikke lige huske navnet - han havde et hus ovre i Søborg, han var vores regnelærer. Den, der blev først færdig, fik lov at være lærerinde og komme op til katederet, men han havde den dumme vane, at hvis man blev først færdig og man skulle op til katederet, skulle han først give os en begmand. Synes du ikke det var underligt? Han knipsede os på næsen, når vi kom over til ham. Hvis det var brombærtid, og vi skulle plukke brombær. Stod han inde bagved buskene, og vi piger var, der var jo mange piger derovre, og vi havde fletninger. De her fletninger, de kom jo til at hænge fast i Brombærrisene. Det morede han sig kosteligt over. Vi havde også nogle gode lærere, det havde vi altså. En god lærerinde, det var frk. Sand, hun blev senere Skoleinspektør, der oppe på Bispebjergskolen.

Min mor hun sagde; hvis du skynder dig at vaske op, så får du 35 ører til biografen. Når jeg så havde vasket op, fik jeg ikke de 35 ører. Hun havde nemlig ikke nogle penge, så stod jeg der uden penge. Derfor var det så, at de splejsede sammen dem, der tjente penge. De gav en fem øre hver den dag. Det var oppe i den gamle Brønshøj Biograf oppe ved Højnenhal. Ikke den helt gamle Biograf på Frederikssundsvej 150 ved slagteren og Brønshøj Torv.

Biografen ved Højnenhal den lå lige ved siden af nogle kolonihaver, men nu er der kommet de der Bellahøjhøjhuse. Jeg kan huske, vi stod sådan i en klynge og så var der en der hed Oscar, der sagde: Nu skal jeg vise, hvordan man kysser. Så sagde han: Jeg kysser deres hånd madame, og så gik han hen og kyssede mig. Jeg blev så flov, at jeg ikke gik på gaden længe efter. De andre drillede mig jo og grinte af mig.

At være "ude at tjene".

Du kan tro, min far han sagde altid: "Der er ingen fruer, der er tjent med en pige, der render ude om natten". Det er bare med at være hjemme til kl. 22 dengang. Jeg kan også fortælle dig en ting til, min mor var jo næsten altid gravid, næsten hvert andet år. Mange gange så var det far, der skulle kigge efter og lære os, hvordan man skulle holde på en ske. Hvordan man skulle dække et bord, du kan tro han kunne lære os mange ting, for han kom nemlig fra et pænt hjem. Min bedstemors hjem, det var rent hun kunne finde alting. Hun boede på den gård, du kan se der på fotoet.

Evelyn indskyder: Der synes jeg, at Oda og jeg har noget tilfælles. Måske mere dengang da vi var yngre, end som i dag. Jeg har nogle ungdomsbilleder, nogle gange træffer det sommetider, at jeg er i tvivl om, det er Oda eller mig. Det var da meget sjovt dengang. Vi kom hinanden ved, jeg husker en der sagde: Oda, der er fest i aften. Jeg kunne ikke komme før end kl. 20. Jeg var nemlig på arbejde og fik først fri klokken otte. Jo, jeg stod med frakken på og var parat til at gå. Du kan tro, den var ikke fem minutter efter, men det var fem minutter før otte, at kaffen blev sat ind til fruen. Jeg kunne så nå at komme ned. Evelyn indskyder: På dette foto synes jeg, at Oda har foran-

dret sig meget. Jeg kan huske da jeg var 16 år, og skulle til mit første bal inde i byen. Der var sådan nogle frynser på min kjole. Ja, jeg kan huske Oda alt hendes tøj. Hun var mit forbillede, fordi hun var det ældre? Jeg skulle jo også gerne være lige så flot. Oda svarer: Ja! Jeg har altid været glad for pænt tøj. Min far han skulle altid kigge på når vi gik i byen. Han var sådan, at hvis jeg fik en ny kjole skulle han også se den. Hvis jeg var ude at købe en kjole om lørdagen, så sagde han: Lad den bare hænge, den behøver ikke at blive rakkert af lige med det samme. Du har nok en anden kjole. Jeg havde købt den kjole, fordi jeg skulle til bal, og jeg ville have den på til ballet. Så sagde min mor til min far: Du er også så gammeldags, lad hende nu få lov at få den kjole på og så færdig. Så fik jeg lov til at gå med den alligevel. Han sagde; jeg skulle passe på den nye kjole. Der var ikke noget at sige til det. Det var sådant hele vejen, han passede på os.

Renlighed

Min far han skulle altid kigge drengene på halsen, at de ikke havde præstekraver. Altså om de var renvaskede på halsen. Ved du hvordan vi blev vasket? Det skal jeg lige fortælle dig. Vi havde jo hver sin dreng, for vi var jo fire piger, vi havde hver sin dreng og vi skulle vaske i den her balje. Vi havde en kakkelovn, og der blev sat en stikedel ind i den forneden og en kedel oppe for oven. Vi tog så den store balje ind på gulvet, og så kom den første dreng ind og blev vasket med sæbe. Bagefter blev han skyllet med en kedel vand over. Derefter skummede vi skidt af og så kom den næste op og så kom vi mere vand i. Når de var blevet vasket, så blev de også klippet. De var klippet kort håret for ikke at få lus dengang. De var allesammen karseklippet dengang, sådant foregik det. Vi piger havde hver sine strømper og skulle stoppe dem. Jeg havde også min bror Villy, og han slog altid nogle store huller. Så jeg skælde jeg ham altid ud. Evelyn indskyder: Oda er så dygtig, så dygtig hun kunne bare det hele. Oda svarer: Når sokkerne var blevet for forstoppet, blev sålen klippet af, og mor hun strikkede altid det der inde ved tærne, så strikkede vi andre ved siden. Vi strikkede også bluser og kjoler. Mor satte et mærke for hvor langt vi skulle strikke, før vi måtte gå ned og lege om søndagen. Vi var så

Forandringer og minder

Når vi kigger på det her billede af Utterslev dengang, så har det jo forandret sig meget. Det er umuligt at kende fra dengang. Vi har fulgt det hele fra det, der har været fra dengang, vi var børn. Det her foto er oppe fra huset, hvor vi sidder udenfor bedstefars hus. Der er vi allesammen oppe for at blive fotograferet. Det er min mand, der har fotograferet mig nede i sådant et hul. Her et billede fra karnevalet, som vi har afholdt i vores hus. Evelyn siger: Kan du huske, du havde fået et nyt ur og skulle vise os det? Det her foto er også taget ovre ved Gadekæret et sted. Hun havde fået et nyt ur, og så var hun ovre at besøge min mor. Så stod hun sådan, og så vi rigtig kunne se det.

Det vil jeg lige sige dig, dengang skulle man ikke have store sager. Det her billede er fra da min datter blev konfirmeret her i denne lejlighed. Vi var 36 personer i den stue her. Der er ikke et af vore møbler i lejligheden, de blev allesammen båret ned i kælderen. Kan du ikke se vinduet der? Her sidder vi allesammen, hele familien. Vi er 36 stk. i alt, og jeg lavede mad til dem. Vi gik ned for at ville leje og bestille borde, ham der udlejede stolene og bordene kom så målte op. Han fandt ud af at de kunne sidde den vej, den vej og den vej. Vi kunne være her alle sammen, bare ned i kælderen med det hele med møblerne. Hvis jeg fortæller det, så er der ingen der vil tror på det.

Det her foto var fra et sommerhus, vi havde ude i Gladsaxe. Dette der er fotograferet ovre ved Gadekæret. Det er Rosenbergs barn, et barn jeg passede dengang. Det er en veninde, hun boede ovre i barakkerne. De havde 12 unger, nogle gange da vi var børn, kom hun med sin lille, og jeg havde jo min søster eller bror at passe. Det har nok været en dreng dengang. Min mor hun gik nogle gange op og vaskede tøj i barakkerne. Det gjorde hun nogle gange, for vi havde ingen vaskehus. Vi skulle ellers vaske med kogesprit-apparat i det lille køkken. Selv om det var regnvej, så kørte vi over vores gulv og ind med barnevognen i stuen. Nej, hvor blev hun tosset.

Utterslevs "tosser"

Her i denne lille landsby, var der nogle originaler og småtosser. Det har der altid været, men nu er der kommet nogle andre, kan man sige. Der gør det mere kedeligt, at tænke tilbage.

Hvordan man blev gravid m.m.?

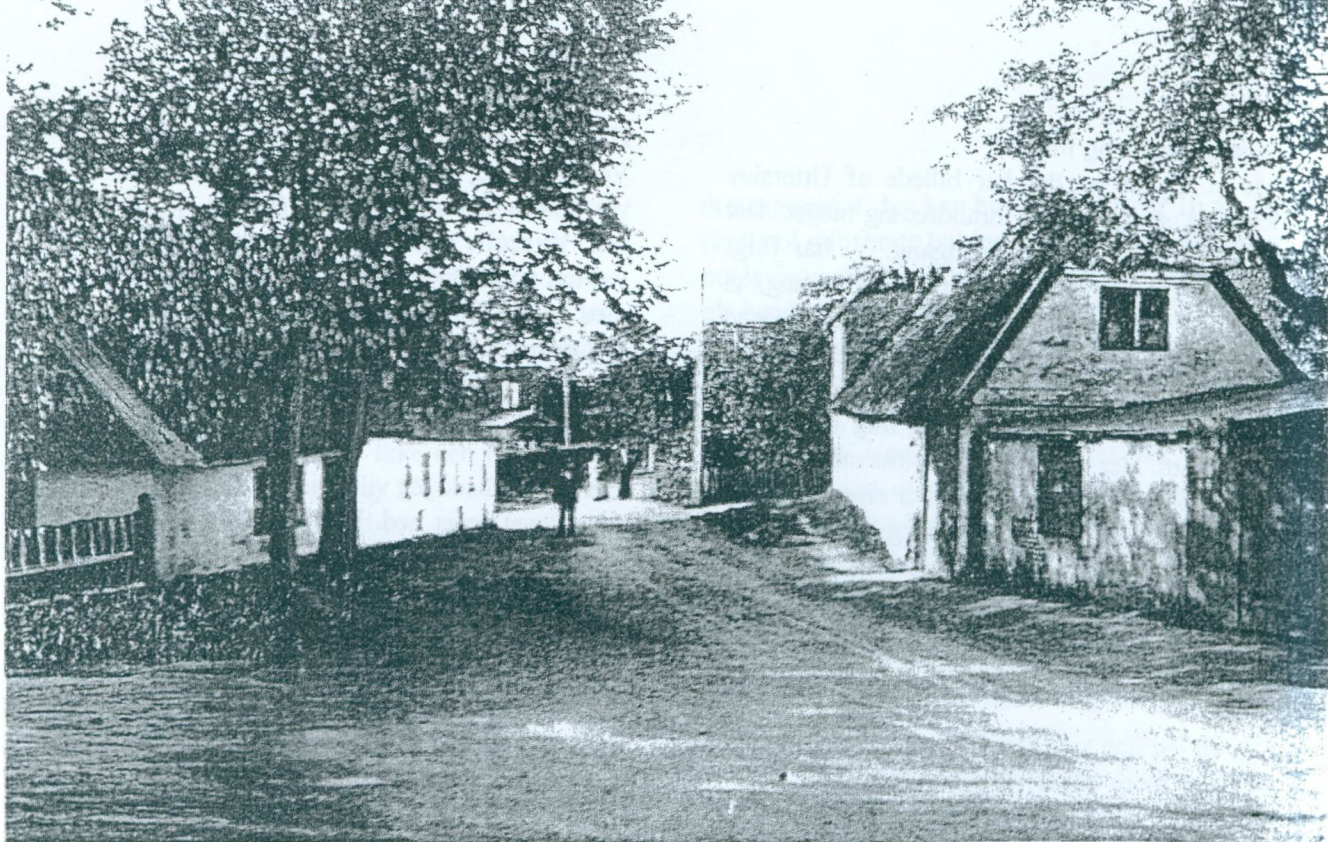
Ved du hvad, det var virkeligt hyggeligt. Der var ikke nogen der ville stå tilbage for hinanden. Vi skulle allesammen nok passe på, og vi var tæt på hinanden. Vi ville ikke være uvenner med nogen. Emma og Gertrud og dem deroppe. Det er far dengang jeg blev gift for anden gang. Det foto er af min chef, der holdt mit bryllup på Kystens Perle.

Der er et billede jeg ville vise dig, det der hus er lige blevet revet ned. Det andet der ligger der, jeg har haft mange flere billeder. Det der, det er fra Thranes hus (*Sokkelundlille i dag, red.*). Der havde vi spande og alting, og det var vores køkken der. Der var stengulv, da jeg var der. Senere kom der sådant noget brunt linoleum på. Det var ikke en lukket terrasse, men den var åben. Der havde vi et skur med alting stående, til den side der var der sådant et køkkenvindue. Der kunne man gå ind og stå og smøre mad. Jeg har haft mange flere billeder, men jeg har gået og foræret dem væk. Min fætter har lige været her, og de fik også nogle billeder med hjem.

Det der er min bror Ejnar, han har også boet her ved Gadekæret. Det foto er taget ude hos min kusine i hendes have, fordi de var hjemme, da de blev firs år for at holde fødselsdag i Danmark. Jeg var derude og lavede mad, for jeg har altid været god til at lave mad, siger de. Hver gang jeg får en sang, så står der altid noget om mad. Jeg er snart ved at være træt af det. Evelyn siger, hver gang jeg får en sang, så er der altid noget med mad i den ikke? Evelyn: Jo.

Jeg har så mange billeder. Det var på en helt anderledes måde dengang, der var ikke noget med at man da var venner og kammerater. Vi kunne fulgtes altid i klynger.

Min mor sagde altid: Hvis der sker dig noget, og du bliver sendt væk, da var jeg så dum, at tænkte på hvad kan der ske en. Så dum var man dengang, der blev aldrig talt om sex eller sådan noget i mit hjem. Selv om mor fik et barn hvert år, eller hvert andet år. Jamen det tænkte man da ikke over. Det var bare noget der skete, og når vi gik til fest. Der var andre, der var mere kloge end mig dengang, - ikke? Tænk også da jeg var bleven voksen, stod hun derinde og ventede på os. Der var også alle de andre da-

Smedens hus, nedrevet i 1925, vest for Gadekæret.

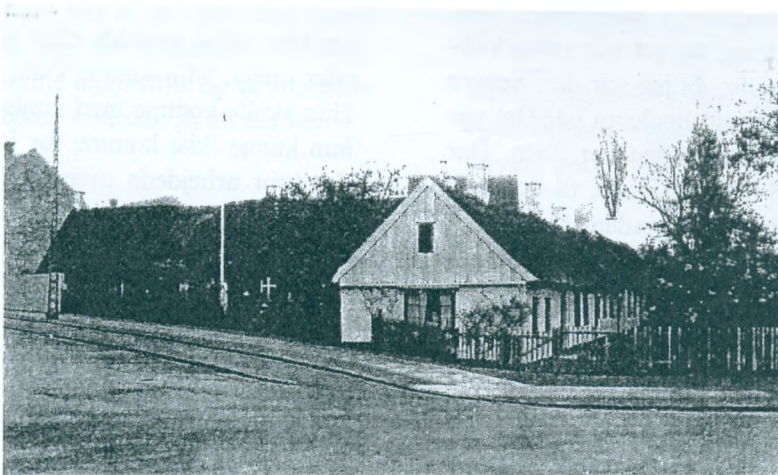

Samme sted i 1970'erne

Ny Jægerkro under nedrivning i 1970'erne

"Rækken", og bagved Utterslev landbyskole

Slottet set mod Brønshøj

og småtosser. Det har der altid været, men nu er der kommet nogle andre, kan man sige. Der gør det mere kedeligt, at tænke tilbage.

Hvordan man blev gravid m.m.?

Ved du hvad, det var virkeligt hyggeligt. Der var ikke nogen der ville stå tilbage for hinanden. Vi skulle allesammen nok passe på, og vi var tæt på hinanden. Vi ville ikke være uvenner med nogen. Emma og Gertrud og dem deroppe. Det er far dengang jeg blev gift for anden gang. Det foto er af min chef, der holdt mit bryllup på Kystens Perle.

Der er et billede jeg ville vise dig, det der hus er lige blevet revet ned. Det andet der ligger der, jeg har haft mange flere billeder. Det der, det er fra Thranes hus (*Sokkelundlille i dag, red.*). Der havde vi spande og alting, og det var vores køkken der. Der var stengulv, da jeg var der. Senere kom der sådant noget brunt linoleum på. Det var ikke en lukket terrasse, men den var åben. Der havde vi et skur med alting stående, til den side der var der sådant et køkkenvindue. Der kunne man gå ind og stå og smøre mad. Jeg har haft mange flere billeder, men jeg har gået og foræret dem væk. Min fætter har lige været her, og de fik også nogle billeder med hjem.

Det der er min bror Ejnar, han har også boet her ved Gadekæret. Det foto er taget ude hos min kusine i hendes have, fordi de var hjemme, da de blev firs år for at holde fødselsdag i Danmark. Jeg var derude og lavede mad, for jeg har altid været god til at lave mad, siger de. Hver gang jeg får en sang, så står der altid noget om mad. Jeg er snart ved at være træt af det. Evelyn siger, hver gang jeg får en sang, så er der altid noget med mad i den ikke? Evelyn: Jo.

Jeg har så mange billeder. Det var på en helt anderledes måde dengang, der var ikke noget med at man da var venner og kammerater. Vi kunne fulgtes altid i klynger.

Min mor sagde altid: Hvis der sker dig noget, og du bliver sendt væk, da var jeg så dum, at tænkte på hvad kan der ske en. Så dum var man dengang, der blev aldrig talt om sex eller sådan noget

i mit hjem. Selv om mor fik et barn hvert år, eller hvert andet år. Jamen det tænkte man da ikke over. Det var bare noget der skete, og når vi gik til fest. Der var andre, der var mere kloge end mig dengang, - ikke? Tænk også da jeg var bleven voksen, stod hun derinde og ventede på os. Der var også alle de andre damer, de tænkte ved Gud, hun er altid gravid. De kunne se, når min mor var gravid. Det var ikke alle, der havde ti børn. Der var nogle hernede, hvor mange børn de havde, som vi talte om. Dem dernede, hvor konen døde og Jørgen Andersen han adopterede barnet - pigen. Der har de også været ti engang. Det kan jeg huske, og at de havde røde gulve. De malede gulvene røde. Vi skulle have skoene af, når vi gik ind. Jørgen Andersen havde også ti børn. Det var jo naturligt, at man havde mange børn dengang.

De blev altid opkaldt efter en eller anden tante eller onkel. Min kusine Oda, der boede dernede. Hun skulle komme med nogle billeder i dag, men hun kunne ikke komme før klokken elleve. Hendes bror arbejdede ovre på Brønshøj Kirkegård som gartner. Hun ville høre efter om han havde nogle billeder.

Oda kan fortælle meget, for hun er vokset op der, og hun så flot ud. Ved du, hvad vi gjorde. Jeg gik sammen med drengene og min søster, der var kun et års forskel. Ved du hvad vi gjorde? Når vi kom ind, så sad vi og pillede alle de her igler af. Det havde jeg ikke gjort i dag. Der var sådan en grøftekant nede, og der boede nogle der henne på vejen, som havde mistet deres søn. Der var også en der havde en robåd, som han trak på en trillebør ned til mosen. Han roede os over til Søborg og tilbage igen. Han satte robåden et eller andet sted her i Utterslev. Vi gik ned til mosen når storkene var kommet, der var vel en cirka en 50 stork i mosen. Vi skulle ned og fange storken. Sikke noget pjat. Vi kunne ikke fange den storken. Man ler; jeg kan også huske engang jeg blev stukket af en bi. Jeg fik sådan en hævelse, jeg havde sat fingeren ned i et kløverblad. Vi skulle jo se efter firkløver. Så blev jeg stukket af den bi, min finger blev så tyk og hævet.

Mange oplevelser endnu

Jo, vi havde det godt nok dernede. Der var der en,

der mistede deres søn på en rejse med Skoleskibet Danmark. Der lå kolonihaver hele vejen op her. Men engang prøvede vi at komme igennem og spare et stykke vej. Det gik ikke, for der var nogle, der opdagede det. Det var ikke, fordi vi rørte noget derinde. De ville bare ikke have, at vi rendte der, alle vi unger. Vi var 36 i en skoleklasse dengang.

Jeg har haft en læge. Ja vi havde en læge der hed? - nede på Frederikssundsvej. Han snakkede bare. Jeg kan huske jeg havde fået næseblod og så kom han hjem. Han snakkede bare med min mor om min bedstemor og min bedstefar. Han så slet ikke på mig og så sagde han, at jeg skulle bare ligge stille. Doktor Verming var ikke hjemme den dag. Men så næste dag gik mor op til doktor Verming. Ham havde jeg fra jeg var ni år. Han kom gazebind op i næsen på mig for at standse det blod. Han sagde, at jeg skulle ligge stille og så stoppede han det her gazebind op i næsen, så alt det her

blod sprøjtede op på hans flip og hans fine skorte. Han var så elegant, var doktor Ver-ming. Han var sådan en fin mand. Han sagde: Vil du virkelig have, at jeg skal gå igennem byen. Folk tror, at jeg har været ude at myrde. Men han kom altid, når min mor kaldte. Der var aldrig nogen problemer. Jeg har aldrig fået nej. Han var en rigtig læge. Han var sådan en rigtig læge. Jeg har haft ham lige til jeg fik doktor Poulsen. Ham har jeg haft i 27 år.

Doktor Verming boede ovenover apoteket. Jeg var inde og se de fine værelser. Han lukkede os ind, så jeg fik lov at se, hvor fint de boede. Frelsens Hær kom en gang om ugen og spillede ovre på Utterslev Torv. Så råbte vi til alle sammen: Frelsen Hær, Frelsens Hær. De spillede så skønt og sang. Det var ovre på pladsen derovre.

Båndoptagelsen er fra 21.6.1994 og afskrevet af Niels Nielsen i april 1999 og redigeret af Svend Olsen i april 1999

Hedvig Stampe Nielsen fortæller

Om sin barndom i Rækken til Niels Nielsen

Mit fulde fødenavn er Hedvig Constance Alma Stampe Christensen. Jeg har været gift Nielsen. Jeg bor i dag i en lejlighed på Mejsevænget i det såkaldte Pipfuglekvarter tæt ved Borups Alle og Hillerødgade.

Jeg har netop været på en dejlig lille udflugt til Utterslev Torv, hvor jeg så Gadekæret, Thranes Hus, Tages Hus, Granly, Lindely og Utterslev Kirke o.a. Jeg gik en lille tur på Torvet, og er lidt bekymret, for jeg har hørt, at Utterslev torv skal renoveres. Bare de nu ikke laver for meget om der.

Min søster Else Caroline Elise har skrevet sine erindringer og dem er jeg stort set enig i. Jeg vil ikke selv skrive erindringer. Det ligger ikke for mig. Vi er nok søskende, min søster og jeg, men

vi er alligevel meget forskellige. Jeg har mest holdt mig for mig selv. Men jeg har ikke noget imod at fortælle om min liv til din båndoptager, men det bliver efter min hukommelse.

Jeg blev født den 7. November i 1907 og voksede op i et hus, som de kaldte Rækken og som lå på Utterslev Torv nr. 14 og 16, der hvor der nu ligger en jødisk stiftelse. Vi var 12 søskende, 3 drenge og 9 piger. En af pigerne døde som barn.

Min mor og far mødtes i København. Far var født 21. November 1876 i Dronningens Tværgade i København. Han hed Hans Peter Gustav Stampe Christiansen. Far var uddannet som gartner og havde som ung været Tyskland for at lære faget. Min mor hed Alma Karoline Rehn. Hun var født den 8. februar 1879 i Vor Frue Sogn i Køben-

havn. Mors far var svensk, men flyttede til København. Mor var uddannet som strygere. Min far og mor blev gift i 1899 og havde på det tidspunkt fået deres første barn sammen. Min far fik tilnavnet Række Hans efter huset, hvor vi boede, og vi børn blev så kaldt rækkeungerne. Min farmor (bedste) og hendes søster boede også i Rækken hos deres mor, som blev kaldt "gamle bedste". De var en stor hjælp for min mor og tog sig meget af vi børn. Mor døde i 1952 og blev 73 år. Far levede til han blev 83 og døde i 1959. Mor-mor boede også i huset.

Rækken

"Rækken" 24) var en lang stråtekt bygning med 7 små lejligheder. Rækken har efter, hvad jeg ved, været en arbejderbolig, som har hørt til Utterslev-gård. Jeg boede i Rækken fra jeg blev født i 1907 til jeg blev gift i 1929. I hver lejlighed var der stue, køkken og et meget lille værelse, hvor der kun lige kunne stå en seng. Vi havde ikke komfur i nr. 14, hvor vi boede. Mor lavede mad på et primusapparat. Ved særlige lejligheder kunne vi bruge et brænde- eller kokskomfur, som stod i nr. 16. Her kunne vi også ordne storvask. Tøjet blev tørret ude og kom bagefter til rullekonen, som boede ved Gadekæret på Torvet. Bag Rækken var der en hestestald, som ikke blev brugt i min tid. Der var også et udendørs das, som blev tømt om natten af de såkaldte natmænd. Når man skulle derud om aftenen, tog man en af søstrene med, for man var ikke dristig ved at gå alene. Ventetiden kunne så føles meget lang og det skortede ikke på tilråb til den sendrægtige om at skynde sig. Til huset hørte også en hønsegård.

Min bedste - min gamle bedste - døde. Hun boede også i Rækken. Jeg kan tydeligt huske, hun blev kørt på hospitalet og hun kom ikke hjem mere. Så fik vi lov til at komme der ind og få det, vi kaldte den anden stue. Vi havde så to lejligheder. Gudmor, som hed Signe Jensen, boede også i Rækken. Til hver lejlighed hørte et lille rum, et lille kammer. Bare sådant et lille bitte rum. Der kunne stå en seng.

Der sov mine brødre. Vi havde tre brødre. Det var kun pigerne, der sov inde i stuen. Vi var otte piger og tre drenge. Der også en lille pige der dø-

de. Pigerne sov i den anden stue. Vi lå flere i hver seng, selvom vi ikke har været hjemme allesammen på en gang. Der var jo efterhånden nogen, der fik sig en plads. De ældste fik plads i huset eller sådant noget. Vi fik lov at sove nede hos Bedste i hendes seng, bag Bedstes ryg. Jo, vi sov hos Bedste. Hun boede også i huset.

Vi boede allesammen i det hus. Det var et meget tæt forhold, det var det. Når mor var på arbejde ude i gartneriet, så sørgede bedste for ungerne. Der skulle jo være nogen. Der skulle jo smøres mad og så var hun en slags babysitter for os. Det var ganske naturligt det hele. Vi klagede ikke over, at det ikke var godt nok. Det var, som det skulle være. Jeg husker ikke, der blev købt tøj til børnene. Man klarede sig med aflagt, som man fik efter andre. Muligvis har børnenes kontor også været inde i billedet.

Alt foregik jo i stuen derhjemme. Vi havde en stor balje, som vi fik bad i. Den brugte vi også til at vaske radiser i og alt det vi ellers skulle have ind til byen fra gartneriet. Vi skulle også binde porer. Der blev lagt et par stykker, der var lidt store i bunden og så kom de små i midten og så store udenom igen. Så holdt vi om dem og så blev der bundet om dem. Til sidst vendte vi bundtet, og så blev de også bundet sammen fra den anden ende. Vi pudsede porrerne. Jo, vi ordnede alting hjemme i den stue. Det var også der far og mor sov. Det var deres stue. 20)

Rækken brændte i 1939 og far og mor mistede ved den lejlighed alt deres indbo og flyttede så til Skotterupgade, hvor der var bedre forhold, f. eks.. wc og indendørs vaskemuligheder.

Bag ved Rækken lå den gamle skole. Der boede inspektøren på Brønshøj Skole, Nyholm hed han. Når vi kørte ud ad Skoleholdervej, begyndte kirkegården et stykke nede ved Lyshøj. Der lå en stor villa på venstre hånd, der hed Lyshøj og der begyndte kirkegården. Nu er der altså mursten om hele kirkegården, men før var der hæk. Og min far han klippede hækken der omkring efter at han havde opgivet gartneriet. Jeg kan ligeså tydeligt huske, at jeg var så stolt af den hæk. Jeg syntes, den var så flot. Måske står hækken nu inde bag-

ved muren. Det ved jeg ikke. Men der er en murstensmur udenom - en rigtig køn murstensmur. Når man så har passeret det sted, hvor den murstensmur begynder, der hvor der nu er bygget huse, så kommer det areal, hvor der lå tre gartnerier - fars og to andre. Og lidt længere nede igen mod Bispebjerg, der hvor Uglen står, der var en mølle. Jeg kan godt huske møllen. Vi gik tit ned til møllen, og vejen derned den hed Møllevej (den nuværende Skoleholdervej) dengang. På det stykke efter gartnerierne og ned var der kolonihaver. Der havde min tante en kolonihave nede. Jeg har et billede, hvor min søster sidder og gynger i en gynge der nede. Min fars bror og denne her tante Caroline de var flyttet sammen, for hun var blevet skilt.

Vi kendte jo alle folk fra byen og de kom til konfirmationer og den slags. Far og mor gjorde meget ud af vores konfirmation. Når der blev holdt fest, som ved konfirmationer og barnedåb, deltog onkler tanter og kusiner og venner fra nabolaget. Man kendte jo alle. En onkel Alfred, der var gift i Sverrig, deltog og også en onkel fra Horsens kom. Ved sådanne lejligheder blev der ryddet nogle møbler ud, så alle kunne være der. Naboerne kom også over til min far og mor på andre tider, når de havde lyst til det. Alle kendte hinanden meget. Det gjorde de virkelig. Min Gudmor, det var min bedstemors søster, og bedstemor, der var fars mor, boede allesammen i Rækken. Gudmor boede i den allernederste ende af rækken. Hun havde have der. Hun syede bukser til militæret, Hun jodlede jo på den her maskine. Den gang var der jo ikke noget, der hed elektrisk. Min søster og mig vi sad så nede på gulvet og klippede over. Hver gang, der kom et bukseben ned, så skulle vi klippe det fri. Det var jo meget sjovt. Når hun fik noget til rest ved lommerne og sådant, syede min søster dukketøj til sine dukker. Vi døbte vores dukker i en blikbøtte, som vi havde vand i. Det skulle jo gå rigtigt for sig.

Til jul havde vi juletræ og der vankede små gaver. Jeg husker en lille porcelænsdukke. Der blev nogle gange serveret flæskesteg. Før stegen fik man risengrød og til juletræet vankede der godter, ofte pebernødder og lakrids.

Vi havde masser af kaniner, så vi fik også sommetider kaninsteg. Min mor havde jo en primus til at koge det på. Jeg tror også vi fik flæskesteg engang. Jeg husker, at vi havde været ovre hos bageren med en flæskesteg og en spand og så snupede vi os jo en lille svær på vejen hjem. Spanden var til skyen, som mor lavede sovsen på. Den bager eksisterer ikke mere. Der er lavet lejlighed nu. Larsen hed han. Brødene i hans forretning blev mindre og mindre. Til sidst sagde folk til ham. "Du behøver ikke og lukke op Larsen. Du kan bare stikke brødet ud gennem nøglehullet".

Vi havde en dejlig juleaften. Far spillede altid harmonika. Han havde en stor kasse under sofaen til at have den i, og den kom frem juleaften. Han spillede julesange og vi sang. Når vi så havde sunget alle julesangene og sluttede med den sidste sang, så skulle vi danse. Vi kunne sagtens nå rundt om juletræet. Vi dansede på strømpesokker. Der var jo ikke noget fernis på gulvene. Det tog vi ikke så højtideligt. Det var herligt. Så var der også lidt godter. Vi fik ikke så meget med gaver, men jeg husker, at vi fik små dukker eller et lille stykke pap med gafler og knive på og sådant nogle småting, som man brugte dengang. Vi var jo ikke så forvante.

Fastelavn gjorde vi også noget ud af. Så klædte vi os ud og gik rundt og raslede. Mine egne drenge de vendte bare jakkerne, så det var ikke så højtideligt. Men vi andre vi klædte os skam rigtigt ud i langt tøj og hvad vi nu havde. Vi lånte tit noget af de større. 20)

Vi fik påskeæg, men det var ikke sådan nogle, som vi får nu. Det var rigtige æg. Mor kogte æg, som vi havde tegnet på. Vi havde jo høns også, og bedste havde også høns.

Jeg husker ikke, at vi havde særlige festligheder hjemme på grund af pinse.

Sankt Hans Aften gik vi altid i mosen til bål. Far og mor de gik med derned og alle vi børn var med i mosen. Vi gik ned gennem Utterslev og ned til mosen. Vi gik ned mod Hyrdevangen og den vej ned til der, hvor mosen begynder. Der var altid lagt et stort bål til rette med en heks ovenpå. Det

var meget festligt. Det var det. Jeg kan ikke huske om der var taler, men det har der jo nok været. Det gik vi børn ikke så meget op i. Så sang vi Sankt Hans sangen.

Jeg husker den gård, som er fredet, og hvor der var rammefabrik. Nu ligger Rammefabrikken skråt, men det gjorde den ikke den gang. Der lå et hus, der hed Lindly. Jeg havde plads i det hus - der hed Lindly 20). Og der husker jeg, at jeg stod ved stakittet og kiggede over mod rammefabrikken. Den lå på venstre side af veje. Lindly lå lige overfor Rækken, der hvor der nu er bygget. Lindely, det var også et langt, gammelt hus. Det var ikke nogen gård. Der var nogen, der havde været i Amerika, og da de kom hjem, kom de til at bo i den ene ende af huset og i den anden ende af huset, der boede broderen. Han havde svinestald. Han kørte ind til byen og hentede svineføde i sådan nogle svinetønder. "Otte" hed han, Otto Andersen. De hed Andersen alle sammen. De var brødre de to. Jeg kørte sommetider med ind til byen og så fik jeg til en sporvognsbillet hjem.

Da jeg havde plads ovre i Lindly passede jeg deres barn. Det var jo lige overfor Rækken. Så jeg gik tit derover med barnet. Hun var så glad for at komme derover til min far og mor. Lindely var et pænt hus. Det var ligesom Rækken, men der var ikke stråtag på. De havde en flot have. Jeg er fotograferet i haven engang. Jeg tror jeg har sendt mange af mine billeder over til min søn i Canada. Da jeg blev konfirmeret, da står jeg der ligeså fint i den have. Det var jo, som det skulle være den gang.

Jeg kom jo også nede på selve Torvet og ved Gadekæret. Gadekæret er blevet mindre nu. Der er jo sået græs, og der sidder jo nogen og drikker bajere der. Det må de jo selv om. Det er deres lyst. Vi var ovre at få kaffe i Tages hus den dag, jeg var ude og se Torvet. Den dame, der står derovre, hun bor ovre i Hjortholms Alle. Det er den, der går lige ned til Gadekæret. Der kendte vi også mange oppe. Der var en købmand Sørensen, men han er død og hans datter Grete er også død. Der var også en rulleforretning ved Torvet, men den er jo også væk. Tage kan jeg ikke huske. Han var en gammel mand.

Jeg husker sprøjtehuset. Min far var med på sprøjteholdet. Han var sprøjtefører og havde sådant et skilt - et rundt messingskilt med snor eller rem til at tage om halsen. Det skulle de tage på, når de var ude og slukke. Det tog de på og så vidste man, de var brandmænd. Det skilt har min bror fået og der er så gået videre i hans familie. Senere kom brandstationen 27), (*opført 1906-07, red.*), som blev bygget nede på Frederikssundsvej. Så blev sprøjtehuset 27) jo nedlagt.

Som barn kom jeg tit ned til Gadekæret, hvor vi legede. Om vinteren gled vi på isen og om sommeren soppede vi i Gadekæret. Der lå nogle tingsten henne i nærheden af Tranes hus. Jeg husker også en sortklædt mand med paraply og opsmøgede bukseben, der sommetider gik og soppede i Gadekæret

Gartneriet.

Jeg husker jo min far og hans gartneri, som lå ved Møllevej, der nu hedder Skoleholdervej. Det var på ca. 2 tønder land. Det lå mellem Kirkegårdsmuren og Dorteavej ved benkogeriet. Vi børn og min mor gik jo med ud og arbejdede i gartneriet. Jeg husker, at vi plukkede jordbær og vi spiste godt af dem. Vi gik ud til gartneriet hver med sin kurv i hånden. En række hver havde vi piger, som vi skulle plukke. Min far havde også meloner, nelliker, purløg, radiser og persille. Det, der skulle bundts, bundtede vi hjemme i stuen om aftenen. Mor faldt sommetider i søvn. Hun var træt selvfølgelig. For det første af alle de fødsler og så fordi hun også arbejdede i gartneriet. Far han skulle også lige have sig sådant en lille blund. Bare et lille Øjeblik, måske et kvarters tid, skulle han sove, så kunne han igen. Far kunne binde flotte buketter af violer. Han tog et stykker bast og vandt en omgang for hver stilk, så der kom en fin buket ud af det.

Der var tre gartnerier ved Skoleholdervej. Albrechtsens gartneri, Fars gartneri og så Olsens gartneri. Da gartneriet blev solgt, skaffede Olsen far op på Kirkegården - altså Bispebjerg Kirkegård. Der kom min bror også op, men han var så følsom. Han kunne ikke tåle alt det deroppe. Han gik og ordnede gravene. Det kunne han ikke tage.

ret på Torvet gik vi over og fik en kop kaffe. Det var i en gade lige skråt overfor Torvet, jeg husker ikke navnet. Det var så dejligt at få en kop kaffe og en spandauer, når vi havde været på Torvet. Det var bare så skønt. Mor købte også kaffe og lidt bolcher, når hun var inden i byen. Bagefter gik turen så hjem igen med sporvognen. Det var kun om foråret, når purløgene og persillen var der, at hun gik på torvet. Det kunne mor bære. Det andet var for tungt. Det kunne hun ikke tage.

Far var en meget dygtig melongartner. Vi havde mange mistbænke. Vinduer. Jeg husker, at der var sådan et stykke træ, der var hugget ned i dem, så min far kunne sætte det efter, hvor højt det skulle være. Det kom an på varmen. De var så dejlige de her meloner. Når de rundede ned foroven, så vidste vi, at så var de modne. Det var det bedste man kunne få. Det var sådan en rigtig dansk melon. Men de kom jo først i august måned. De var pragtfulde. Nu er de danske jordbær begyndt at komme. Dem vi har haft indtil nu, er de udenlandske. Det er nogle store bær, der ikke smager af noget.

Skolegang.

Lektier? Vi havde ikke megen tid til at lave lektier. På vejen til Frederikssundsvejens Skole, når vi gik over det, vi kaldte grosserens marker og ned forbi brandstationen, gik vi og Øvede os på vores salmevers. Det var lektien. Vi havde dansk, salmevers, religion regning og gymnastik. Man havde jo ikke så mange fag dengang. Ikke noget med sprog eller noget som helst. Så havde vi også husholdning. Der var et køkken ovenpå og der havde vi husholdning. Vi gik i skole fra klokken 1 til 6. Der var formiddagsbørn og eftermiddagsbørn. De andre er vel begyndt klokken 8. Jeg husker ikke, om det var de store om eftermiddagen. Det kom vist an på, hvordan man indrettede sig. På skolen var der en drengeskole og en pigeskole. Vi kunne ikke lege sammen i frikvartererne. Vi var skilt ad, så vi kravlede - både drengene og pigerne - op i stakittet for at kigge. Vi skulle jo lige se, hvad de foretog dem derinde. Drengene gik ud ad en gang og vi kom ud ad en anden gang. Klasserne var også delte. Der var kun drenge- eller pigeklasser. Nu er det jo ikke sådant mere. Skoleforberedelser blev ikke prioriteret særligt højt. Vi børn skulle jo først og fremmest hjælpe til i

gartneriet. Vi havde skolemad med. Smurt mad i et stykke papir, som vi kunne gå og spise i spisefrikvarteret. Dertil drak vi vand under posten. Vi gik bare hen til vandposten og så drak vi en mundfuld vand.

Jeg kan også huske, at vi gik til præst i Brønshøj engang om ugen i et halvt år.

Vi sang meget. Det gjorde vi. Vi havde også sang i skolen. Jeg havde en søster. Hun havde en dejlig stemme. Hun kunne også synge derhjemme. Vi kunne allesammen godt synge, men mere eller mindre godt. Det var ikke så højtideligt. Far spillede og vi sang. Far spillede på harmonika og kunne spille alting på harmonikaen og så sang vi til harmonikaen. Alle julesangene sang vi. Vi havde en lille bog med dem. Jeg kan ikke huske alle ordene. Men vi havde en bog og så gik vi og holdt hinanden i hånden.

Jeg har en pige, der kommer her altid. Jeg kendte hendes far lidt, men det blev ikke til noget. Jeg har haft en dejlig mand, så der er ikke nogen, der har kunnet leve op til ham. Men pigen beholdt jeg. Hun kom hele tiden hos mig. Hun voksede op med drengene. Hun er 58 år nu. Om onsdagen har hun fri. Så kommer hun og går med op på Kirkegården. Det betyder meget for mig. Det er min søns og min mands grave jeg besøger. Hun er så sød. Hun går også med mig ned i Føtex. Så har jeg skrevet op, hvad jeg vil købe. Så går hun med mig. Hun er meget, meget sød. Jeg siger til hende: "Jeg er barnløs". "Du har da mig", siger hun så. Så må jeg jo sige, at det er da også rigtigt. Hun har to døtre selv og så har hun 4 børnebørn. Også bar piger. Jeg kommer ikke hos dem, men hun kommer her. Og de kommer her. I går var vi nede og købe lidt. Engang imellem så må jeg jo give børnene lidt. Jeg købte nogle bøger til dem, farvebøger. Den allermindste på halvandet, fik en bog, som hun kunne sidde og folde med. Og den store, der er 8 år, hun er begyndt at skrive breve. Så jeg får nok et brev fra hende en dag. Hun har fået sig en mappe med brevpapir.

Jeg har været syerske hele mit liv. Jeg har en gine stående derinde endnu. Systuen er der endnu. Jeg var vel en snes år eller sådant noget lignende, da jeg begyndte med det. Først var jeg i bagerforretning oppe i Brønshøj. Der traf jeg min mand oppe. Og så har jeg haft systue. I de

første år var jeg ude på systue. Vi syede overtøj og min svoger og min søster havde en systue på Fasanvej. Der var jeg også ude og sy. Så tænkte jeg, at jeg kan ligeså godt sy hjemme og da boede jeg inde i nummer 15 oppe på tredje sal. Dem der boede nedenunder - jeg var lige oppe at Ønske hende tillykke i går - hun er en meget sød dame. Men hun sagde til mig. Jeg kan høre noget deroppe. "Syr De eller er det et inhalationsapparat eller hvad?". Da var min mand allerede lidt syg dengang. Så sagde jeg: "Ved De hvad det er?. Vi har fået en forhøjning og jeg har sat min maskine op på den forhøjning. For sommetider syr jeg, men det er ikke så meget". Jeg syede ikke sådan hjemme, som jeg gjorde, da jeg kom herved. Vi søgte på at komme herved i stuen. Den fik jeg så, men først efter min mand var død. Jeg tog den alligevel, for jeg syntes, at det kunne vel ikke genere så meget derinde. Den støjede jo ikke rigtig, men hun var så stille så hun har hørt hver en ting. Det er jo klart. Hun skulle jo have lov til at være der og jeg skulle også sy lidt. Jeg syede overtøj - dameovertøj. De kom hver onsdag og hentede det i en bil og så skulle det jo være færdigt. Hvis ikke jeg havde presset færdig tirsdag aften, så lagde jeg mig inde på pressebordet for ikke at sove for længe. Jeg hvilede mig med et eller andet tæppe over mig, så jeg kunne komme hurtigt ud. Det skulle jo være færdigt, når chaufføren kom og hentede det. Om fredagen så kunne jeg komme ind og hente min løn. Jeg husker ikke, hvad jeg fik: Jeg havde også en dame til at hjælpe mig. Hun er død nu. Hun boede herovre på Glentevej. Hendes mand var buschauffør for de gamle busser. Han var med, da den sidste sporvogn kørte. Linie 5.

Her er et billede af Utterslev Torv. Der er et barn, der er ude at soppe. Vi boede lige derovre. Det er der, hvor den jødiske stiftelse nu er. Så havde vi mejeriet Granly længere nede. Det er muslimer, der har overtaget det. Vi gik i søndagsskole lidt længere nede. Alle sammen gik vi i søndagsskole. Nede i en kælder. Den er der endnu, kælderen, med tremmer for vinduerne - sådan nogle runde nogen ligesom i et fængsel. Det var Luthersk Missionsforening, der holdt søndagsskole. Min søster, hende der ikke var gift, var lærerinde for Luthersk Missionsforening. Vi sang derinde og var til juletræ derinde. En gang havde jeg ikke rigtig nogen sko at tage på, så jeg kan huske, at jeg lånte et par

støvler af en dreng, der hed Tjerning. Jeg kunne jo ikke komme i træsko derinde. Vi gik jo ellers altid med træsko. Det var da også godt nok. Det er der da også mange, der gør nu. Dem børn går med nu, ligner dem vi gik med. Men dem min far gik med, det var med spids og så med en halmvisk indeni. Så en gang i mellem, så lavede han sig en ny halmvisk. Han brugte næsten altid det der. Det var et godt fodtøj. Og han rendte op ad Hjortholms Alle og tilbage igen, når han skulle spise frokost. Frem og tilbage. Han kom jo hjem og spiste. Da han var begyndt på Kirkegården, kom han også hjem deroppe fra. Der var ikke den store forskel på hverdage og søndage. Også om søndagen skulle børnene hjælpe med at gøre varer klar til grønttorvet.

Bidesild. Det var spegesild, som man får i tønder. Ganske almindelige spegesild. Mor købte sådan nogen sild oppe hos købmanden. Så flåede hun dem, lagde dem i vand og rensede dem, og så fik vi den som bidesild. Min far spiste sild hverdag. Han kunne ikke leve uden sild. Han havde et lille bord med sin pibe og forskellige ting og under det havde han en spytebakke. Han brugte også skrå. Så kunne han spytte ned i denne der bakke.

Til bidesilden fik vi stuvede kartofler med løgsovs, masser af løg. Dem skulle vi have meget af.

Vi fik også meget med sødsuppe den gang. Og så fik vi noget, vi kaldte bollemælk. Mor lavede selv melbollerne og så varm mælk på og det smagte altså godt. Vi fik også rødgrød med mandler og rigtig vanilje. Der blev altid lagt en stabel gafler og skeer på bordet, når vi fik mad, så vi selv kunne tage. Til hverdag brugte vi aviser som dug. Vi fik brød til. Det spiste vi også til sødsuppen, så det mættede jo også. Det er klart. Vi spiste mest rugbrød. Om søndagen blev der ofte serveret grød. Det kunne være jordbærgrød, rabarberggrød, æblegrød eller abrikosgrød, lavet af tørrede udblødte abrikoser.

En gang imellem blev der serveret forløren skildpadde, men det var ikke min livret. Jeg husker også at vi fik fedtemadder med salt. Om morgenen fik vi te eller kaffe og så en rundten om rugbrød. Jeg havde jo plads om formiddagen og der fik jeg jo også mad ovre. Når vi kom hjem fik vi mad igen. Vi spiste aftensmad (mid-

dag), når far var kommet hjem.

Da jeg havde plads, kom jeg jo derover igen om aftenen. Og så havde hun lavet mad og det skulle jo spises, også selvom man ikke kunne lide det. Hun havde engang lavet klipfisk og det kunne jeg altså ikke fordrage. Det var ovre på Lindly. Det var jo lidt til rest og så skulle hun jo af med det og så proppede hun det ind i munden på mig.

Man jeg kunne altså ikke tage det. Det var frygteligt. Man skulle spise. Hun stod der og Øste op og så, vær så god. Det var jo for ikke at skulle smide maden ud. Jeg havde det ikke for godt med det.

Jeg havde også plads hos en søster til ham, som jeg først havde plads hos. De boede ovre i Thranes Hus på første sal. De hed Vestergaard. Både min søster og mig havde plads dervore. De havde to børn, to piger, så vi kom jo dervore. Nede i stuen, der var der postkontor. Det var kun et indleveringssted. Det var ikke et rigtigt postkontor. Det var fru Thrane, der havde det i stuen. Det var ikke så stort.

Jeg kan ikke huske, hvad Vestergaard lavede. De havde sådan nogle fine stillinger, alle de der. De var sådan nogle fine mennesker. Ham, jeg var hos, var vist proprietær. Jeg ved ikke, hvad der lå i det. Han havde sådan et fint navn, men som barn så tænker man ikke over det. Det gjorde vi aldrig dengang. Vi skulle bare være der. Jeg kan huske en aften, jeg skulle være barnepige. Det skulle jeg jo også tage mig af. Og så når ilden var gået ud i kakkelovnen, så skulle jeg lægge til rette, så de lige kunne tænde op om morgenen. Og så har jeg ikke ladet koksene blive rigtig kolde, før jeg tog dem ud i spanden, som jeg havde stillet på gulvtæppet. Så blev der mærker af, at spanden havde stået der og jeg var jo så ulykkelig. Jeg vidste ikke, hvordan jeg skulle klare det, men jeg kom over det. Jeg lå der og børstede, men selvfølgelig kunne det ses. Så jeg måtte jo gå til bekendelse om, at jeg havde taget de koks ud før de var kolde.

Jeg fik cykel som stor pige. Jeg købte den for penge, som jeg selv havde tjent ved at arbejde for andre

På Torvet var der store sten i en rundkreds. Vi

kaldte dem tingsten. Vi legede også på torvet. Vi spillede mest bold. Når det blev mørkt kom far altid og kaldte os børn ind.

Jægerkroen siger mig også noget, for der gik far over sommetider. Efter hvad min søster skriver, så har der været en slags cirkus eller noget der. Jeg ved, at der var gynger. Og så når far var derinde, så tænkte vi, at så havde vi også lov til at gå derind. Så var vi inde og få os en gyngetur. Vi troede jo, at vi havde en slags førsteret, så vi gængede bare.

Jeg har ikke været inde i selve kroen, men vi morede os da godt og vi tænkte ikke på, at far han sad derinde og drak et par bajere. Det brugte de jo også den gang. Han var ikke fordrunken. Det var han absolut ikke. Han passede sit arbejde. Man drak øl dengang, Tuborg var det vist nok.

Vi børn drak mest mælk eller vand. Vi fik ikke sodavand. Det var for meget at købe sodavand til så mange børn. Det var ikke, som det er nu, hvor de kan få alt. Nej, vi fik koldt vand nede fra posten. Vi havde en spand ude i køkkenet på en køkkenstol og der havde vi en øser. Der gik vi så ud og drak vand, når vi var tørstige. Vi havde en rigtig vandpost i gården med en drejehistorie på. Det var kommunalt vand. Men så om vinteren, så var det jo frosset og så gik vi ind og kogte en kedel vand og så tog vi og svøbte klude omkring posten for at den ikke skulle sprænge, når vi hældte det varme vand over. Så blev det tørt op, så vi kunne få vand igen. Det ville jo være forfærdeligt, hvis man gik hen og ødelagde vandposten ved at hælde kogende vand lige ned på det frosne. Det turde vi ikke gøre. Når vi skulle ud på WC om aftenen, så måtte vi have en med, for vi turde ikke gå derned alene. Fordi der var rotter. Masser af rotter var der dengang. Vi sad sådan og bankede med fødderne for at genne rotterne væk. Og den der stod udenfor råbte altid. "Skynd dig nu lidt". For man var jo meget ked af stå derude. Dasset lå lige bagved huset. Hønsøgården lå også bagved. Så var der også en hestestald fra dengang far havde heste. Den blev ikke brugt i min tid. Da havde vi forskelligt skrammel derude. Det var nærmest et skur.

Jeg kan godt huske 1. verdenskrig. Der var nogen, der boede ovre på vores skole dengang. Så

gik vi kun hver anden dag i skole. Vi gik så ovre på Bispebjerg skole, og "Bispebjergbørnene" gik den ene dag og vi gik den anden dag. Den ene skole - den på Frederikssundsvej - var taget ud til husvilde, som de kaldte det dengang. Det var danske husvilde. Vi gik da over og snakke med de børn, der boede derovre.

Jeg gik til gymnastik inde på Nørrebrogade. Det var en dejlig oplevelse. Det var ikke ofte vi kom i biografen. Jeg kan huske en biograftur i Fasan Bio inde på Fasanvej, hvor der nu ligger en Irma. Min anden søn rejste til Canada. Jeg har masser af billeder, men det er mest fra Canada. På det her billede ser du mine børnebørn derovre fra og det der er min søn. Han har kun været hjemme to gange, men jeg har da besøgt ham 5 gange i Canada. Jeg har fem børnebørn i Canada. Han rejste derover med to piger og sin første kone. Den ene af de piger har været i Danmark for halvandet år siden. Da han kom derover, fik han tre drenge. Han er gift med en dansk pige. Det er et par af fyre år siden han rejste til Canada. Han ringer hjem et par gange om måneden og sender billeder af børnebørnene.

Mejsevænget.

Den anden verdenskrig, da boede vi derinde i nummer 15. Det var en væmmelig, væmmelig tid. Da skulle vi ned i kælderen, når der var luftalarm, men der ville min mand ikke så gerne ned. Vi var nede et par gange, men så blev vi enige om, at vi kunne lige så godt gå ud på WC og lukke døren. Så sad vi der inde. Om det var bedre eller ikke bedre, det ved jeg ikke, men vi blev heldigvis ikke ramt. Der var jo lavet beskyttelsesrum i kælderen. Der gik alle beboerne jo ned. Der var lavet bænke, som de kunne sidde på. De var langvarige og væmmelige disse luftalarmer. Vi sad jo og ventede på, at den der afslutningstone skulle komme. Så da krigen holdt op, det kan jeg tydelig huske. Da farede vi ud her på vejen. Det var den fjerde maj og det var vores bryllupsdag. Jeg havde lavet lagkage, for naboerne skulle komme ind og spise lagkage. "I må gerne spise lagkage, det er i orden for mig" råbte jeg. Vi endte bare derude og over vejen. Nu kunne man jo komme ud og råbe og skrig og rende på vejen. Det var en herlig aften. Det var det. Der kom jo lys i alle lamperne. Der var jo mørkt, når man kom hjem om aftenen, eller hvis man havde været et eller andet

sted. Vi havde jo nedrullede gardiner og tætte vinduer.

Jeg have en syg mand og har mistet en søn. Mine svigerforældre boede på Hyrdevangen. Min mand var taxachauffør. Han blev bare 48 år. Til sidst kunne han ikke køre bil. Så begyndte han sammen med min svoger, som også er død nu, at bage småkager, som de gik og solgte. Det kunne man gøre dengang. Jeg har en bog med opskrifter, som jeg godt kunne lide at vise dig. Noget af det er nok væk, men altså. Den er lidt fedtet, for den har ligget ude på køkkenbordet, medens de lavede kager. Han skrev meget op, når han kørte chauffør. Han holdt meget kontrol med det, han lavede. Der er hans tider. Frivagt 10- 8 og 18- 20. Så har han kørt mellem frivagterne. Han fortæller også om nye dæk. Jeg nævner ikke, smide den bog væk. Her står også opskrifter på nogen af kagerne. Kammerjunkere f. eks. Her er et regnskab. Du kan se, hvor mange penge jeg har fået. Der står mit navn, Hedvig. Jeg har fået 2 kroner. Det var flot, ikke? Dørplade, mad, vask, radio. Her har jeg også fået 2 kr. Han har ikke tjent mere og så har han ikke kunnet give mig mere. Han var en meget, meget dejlig mand. Du kan se, der var orden i det, han skriver. Der har jeg fået 2,35. Appelsiner, sporvognspenge. Når han var på arbejde, så skulle han jo betale for det han købte.

Her er opskrifterne. De er fra 30'erne. Klejner, Strasburgere, roulader, krydderikager, makronkager og vrøvl. Det var der en kage, der hed dengang. Det er min mor fru Christiansen Uterslev torv 12-14. Det hedder det jo endnu. Hun skulle have kager. Kræmmerhuse og vaniljekringler. Det er min mand, der har skrevet det. Han havde sådan en pæn håndskrift.

Han var huslig. Han havde været ude at sejle. Der lavede han også mad. Det var inden, jeg blev gift med ham. Opskrifterne stammer fra min søster. Hun var så dygtig til at bage. Der er en roulade. Her står også priserne på, hvad de har kostet at lave. 7 æg a 7 Ører. Jeg bagte ikke. Det var ham, som gjorde det. Jeg har ikke forstand på det der, overhovedet ikke. Det var ham. Jeg kunne godt lave mad, men jeg kunne ikke bage. Det kan jeg stadigvæk ikke. Det har ikke interesseret mig. Min mand ødede i 1948. Han led af muskelsvind.

Jeg har ernæret mig som syerske. Først syede jeg overtøj og siden børnetøj hos en jødisk skrædder på Nørrebro. Jeg havde mit arbejde altid. Jeg havde for meget arbejde. Jeg gik for højt op i det.

Her er et påskeæg, som jeg fik til påske af min søsters pige. Det er mine forældre. Det er taget nede i Rækken.

Tilbageblik.

Det her er et fra Canada. Her er mange fra Canada. Jeg har været i Canada 5 gange. Men jeg kunne ikke lide at flyve. Nu kan jeg ikke det mere. Jeg kan ikke holde ud at sidde så længe. Du må godt tage et billede af mig, men det skal være på afstand. Jeg har aldrig kunnet li at blive fotograferet. Jeg har aldrig kunnet lide at vise mig frem.. Jeg har altid været sådan tilbageholden en. Jeg blev også fotograferet, da jeg var nede til fødselsdag hos min søster. Det har jeg sendt til Canada.

Jeg tror ikke, jeg har flere fotografier fra min ungdom. Vi blev jo ikke sådan fotograferet. Jeg har fået sådant et dejligt udklip om indianerne derovre i Canada. Det er min søns børn alle sammen. Det er mig i Canada. Jeg har altid været sådan en lille splejs. Min søn bor i nærheden af Vancouver på nogle små øer udenfor Vancouver. Det er et pragtfuldt sted. Nu er han jo pensionist.

Det er min søn, ham der er død og hans kone. Jeg kom meget gennem Utterslev. Da min søn var syg og han boede i Gladsaxe, da kørte jeg i gennem Utterslev med line 69. Det hed den dengang. Nu hedder den 68. Nu kører 69 ud ad Lygten. Han kunne jo danse, så jeg ved ikke hvad. Han skulle undervise i at danse. Det er min anden søn. Han nåede lige at komme til Canada. Det er hans barn og hans yngste søn. Der bliver han gift med nummer to kone. Det der er hende, han har været gift med før. Hende fik han 5 børn med. De har det godt derovre.

Det der er Kate, hende herhjemme. Hun har også været i Canada. Min søn er meget arbejdssom, Han arbejder hele tiden. Det kan jo også blive kedeligt for en kone, når han ikke bestiller andet end at arbejde. Men familien voksede jo,

og så skulle han jo bygge nyt hus og bygge større. Til sidst så blev hun vist træt af det der. Hun er også godt gift igen.

Jeg var meget glad for den dag deroppe i Utterslev. Der var mange ting, der var forandret og som jeg ikke har set. Og når jeg nu ser det, kan jeg huske det. Der lå det der og det der. Det skal man kunne se for at huske det. Jeg kommer ikke så meget i Utterslev nu, men dengang min søn boede i Gladsaxe, da kørte jeg jo gennem Utterslev. Da så jeg jo alle de mennesker der kom fra kirken, hvis der havde været dagmøder med pensionister f. eks. Så jeg, at de gik over til Tages Hus, 21). Det er et sted, hvor alle kan regne med at komme ind. Det har kostet mange penge at få sat det i stand. Det var jo noget gammelt skidt, han havde den gamle Tage.

Svenskehuset 1) lå nede i Byenden, som vi kaldte det. Der var Karse Christensen også nede. Han dyrkede karse. Der var også andre gartnere der. Jeg kan huske, at der var en de, kaldte den franske gartner, fordi han havde lært i Frankrig. Slottet lå også dernede efter Granly. Når vi kommer forbi Granly, så ligger stedet, hvor vi gik i søndagsskole. Det var et hus, hvor der til sidst boede en vognmand. Fomeden var der ligesom fængselsvinduer med tremmer for vinduerne.

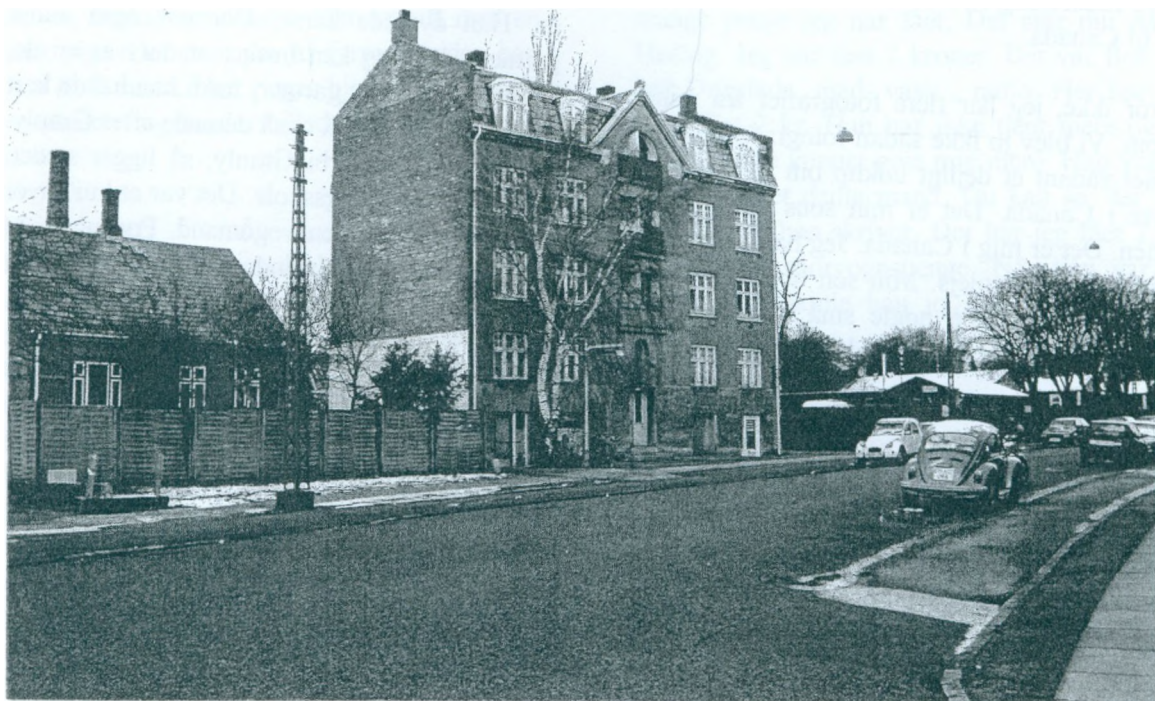
. Der er ikke noget at synge for. Tiderne er blevet dårligere for mig, fordi jeg ikke har mine børn.

Først boede vi på Vestergårdsvej. Under krigen boede vi inde i nummer 15 her på Mejsevænget. Jeg har hele mit liv boet her omkring. Da det brændte oppe ved Utterslev, så farede vi jo af sted med vores

legevogn. Det brændte jo oppe i Utterslev. Min fars og mors hus brændte i 1939. Så fik de en lejlighed nede i Skotterupgade. Alting brændte og så stod de uden lejlighed. Jeg syede på den tid et sted, hvor de skulle have nye møbler, og så kunne vi jo købe deres gamle møbler for en billig penge.

Mit liv har ikke været for spændende, men det har været et langt liv og man har oplevet meget forskelligt. Jeg synger ikke mere. Der er ikke noget at synge for. Tiderne er blevet dårligere for mig, forsi jeg ikke har mine børn.

Kilder: Hedvig Stampe Nielsen beretning er baseret på en "båndet" samtale, som foregik i hendes hjem i juni 1999 og en forudgående telefonsamtale. Kontakten til Hedvig Stampe Nielsen kom i stand på initiativ af kirketjener Børge Winther Nielsen ved Utterslev Kirke, der havde truffet Hedvig Stampe Nielsen under et besøg i Kirken. Desuden er Hedvig Stampe Nielsens beretning sammenholdt med en tilsvarende beretning fra Hedvig Stampe Nielsens søster Else Caroline Stampe Frandsen, som fyldte 90 år den 24 April 1999 og i den anledning havde fortalt sin historie til en søn.

Skoleholdervej tæt ved Torvet og med De røde Barakker i baggrunden i 1998.

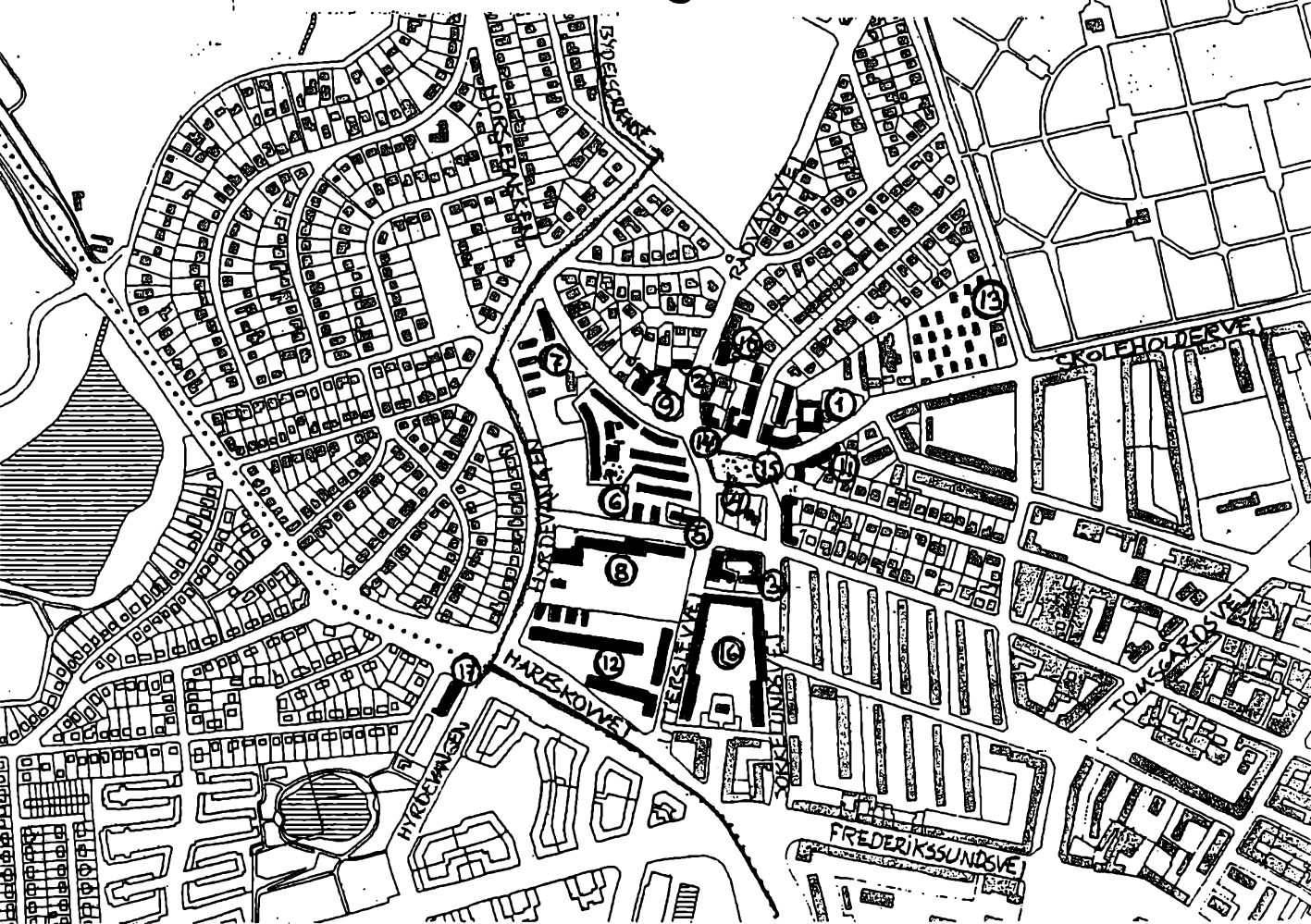
Forsiden: Svenskehuset før branden. – Bagsiden: Rækken i 1920'erne, da Dortheavej blev ført ud til Torvet.

Niels Nielsen er formand for Lokalthistorisk Forening, Bispebjerg. Svend Olsen er bestyrelsessuppleant i Lokalthistorisk Forening, Bispebjerg & Lokalthistorisk Selskab for Brønshøj, Husum, Utterslev. Christian Kirkeby er sekretær og medlem af bestyrelsen for Lokalthistorisk Forening, Bispebjerg

Gadekæret i Utterslev & Skoleholdervej set mod Bispebjerg Kirkegård med den gule gård, Lindhøj tv.

Kvarteret omkring Utterslev Torv

1. Gården Lindhøj, kaldet Den gule Gård, Skoleholdervej 32, som er erklæret bevaringsværdig.
2. Gården Stormly, kun stuehuset er tilbage, Rådvalsvej 11.
3. Hovedgården Utterslevgård, i dag Utterslev Kirke og Børnegård.
4. Kongens Jagthytte, Sokkelundlille, nuv. Børnekulturhus.
5. Tages Huus, Utterslev Kirkes Menighedshus.
6. "Svenskehuset" og AAB's afdeling 76, bygget 1995.
7. "Slottet", Utterslev Landsbys første etagehus, nedrevet ca. 1948. Nuv. bebyggelse Utterslev Ungdomsskole.
8. Efterslægtens Skole bygget i 1940, Hyrdevangen 62 oprindelig gymnasium, nu HF-Center. Hyrdevangen er den oprindelige landsbygrænse og vandrende fra Utterslev Mose til Brønshøjparken og Degnemosen. Denne er rørlagt.
9. "Mejeriet Grandly", nuv. Islamisk Kulturcenter, Horsebakken 2.
10. Jøhovas Vidners Rigssal, Rådvalsvej 12.
11. Utterslevs gamle Landsbyskole (Utterslev Skole) 1808-1902, nedrevet 1960, nuværende Mosaik Plejehjem, Skoleholdervej 93.
12. Oprindelig hushvildeboliger ca. 1920-1960, hvor de nuv. etageboliger, opr. kommunale blev bygget, hvor også kolonihaverne Utterslevdal v/Hyrdevangen-Harekovvej var beliggende.
13. De Røde Barakker, Skoleholdervej 6-14 opstillet i 1946, som svensk folkegave.
14. Etageejendommen Utterslev Torv 22 & Hjortholms Alle 1-5 opført ca. 1900. Etageejendommen Utterslev Torv 30 mod Rådvalsvej opført ca. 1961 m. værestedet Mamma Mia.
15. E/F Utterslev Torv 18-20 m.fl. bygget ca. 1936 og A/B Utterslev Torv 6-4 & Dortheavej 101 opført 1939, Etageejendommen Utterslev Torv 2 & Rentemestervej 110 opført 1943.
16. Brønshøj Sogns Menighedsbørnehave, Gemmet 10 opført 1935 og Ældreboligerne Utterslevgård bygget i 1938 som aldersrenteboliger og ombygget til ældreboliger i 1995.
17. Lillehjemmet i Brønshøj, Hyrdevangen 9, Brønshøj Sogns Syge- og Plejehjem, opført i 1958.

Utterslev Landsby 1934, matrikelkort.

1. Svenskehuset.	14. Smedens Hus, nedrevet i 1925
2. Koksudsalget, Pølse Jensen m. fl.	15. Ny Jægerkro
3. Louisehullet, Brønshøjparken.	16. Skrædderens Hus
4. Tarmrenseriet	17. Hushvildebarakkerne
5. Benkogeriet, Blåkilde A/S., kommunens plads i dag.	18. Slottet
6. Mejeriet Granly	19. Gården Lindhøj
7. Oda Olsens Smøge, Utterslev Torv forsvandt for 1956	20. Gården Lindly
8. Gården Stormly	21. Tages Huus
9. Sokkelundlille, Thrans Hus.	22. Karsekongen
10. Brønshøj Apotek.	23. Ny Kro
11. H/F Bakkehøj	24. "Rækken" og Utterslev landsbyskole
12. Kattedamernes Hus	25. Utterslevgård
13. Normannsløst	26. Tømrersvendenes A/S
	27. Horsebakken 8.

